

Poština plačana pri pošti Slovenj Gradec

Cena: 2,90 EUR

leto: XLIII | november 2011 | številka: 11

**GOZDNO
GOSPODARSTVO**
SLOVENJ GRADEC D.D.

Viharnik

• Gozdarstvo • Kmetijstvo • Veterina • Čebelarstvo • Zdravstvo • Lesarstvo • Šparovni kotiček

• Praznujejo • Ljudje in dogodki • Kultura, jezik in izobraževanje • Razvedrilo • Spominjamo se jih

Listnica uredništva

Les je lep

Saša Šuhel

Če bi me nekdo devet, deset let nazaj kot prepričano gradbinko klasične gradnje prepričeval o možnosti gradnje večjih objektov iz lesa, mu ne bi prisluhnila, ne glede na to, da mi je bil les kot material blizu, vendar za drugačne namene. Našla bi sto in en razlog, zakaj ne lesena gradnja. Kaj se je zgodilo, kaj je vzbudilo mojo pozornost, da sem o lesu in leseni gradnji začela razmišljati drugače? Je bil to izziv, ki ga pri klasični gradnji in svojem delu nisem več videla, zavedanje pomena ohranjanja okolja, zdravega in prijetnega bivanja, možnost izkoriščanja našega naravnega materiala, ki ga ima Slovenija ogromno, a ga ne znamo izkoristiti? Verjetno skupek vsega naštetega. Svoje delo moraš

opravljati z veseljem, moraš imeti izziv in videti prihodnost v tem, kar delaš. Predvsem pa moraš imeti les rad in verjeti moraš v to, kar predstavljaš. Zakaj takšen uvod? Skeptikov, kot sem bila sama, je na področju lesene gradnje ogromno. Ja za lesena okna, ja za pohištvo, ja za počitniške brunarice, vrtno ute. Toda gradnja večjih objektov, objektov javnega značaja? Kako prepričati prepričanega? Kako prepričati, da se les neprimerno bolje obnaša na potresnih območjih, da ob pravilni konstrukcijski izvedbi ne zagori kot trska, da je boljši toplotni izolator in še in še bi lahko naštevali prednosti lesa pri gradnji. KAKO? Potrebno je ogromno energije, izobraževanja, dokazovanja, da je les uporaben in primerljiv z ostalimi gradbenimi materiali. Projektantom, arhitektom, bodočim investitorjem je nujno treba pokazati primere dobre prakse. Kje? Slednjega še dve leti nazaj nismo imeli. Širša javnost smo prepričevali tako, da smo ljudi organizirano vodili na ogled lesenih javnih objektov v sosednjo Avstrijo, pisali, risali, poučevali o lesu. Mnogo nas je verjelo, da bomo s svojim delom in energijo lahko podobne dobre prakse videvali tudi pri nas. In res, na Koroškem smo ideje dobre prakse začeli pridno uresničevati. Seveda pa brez podpore in razumevanja širše lokalne skupnosti ter investitorjev teh načrtov ne bi mogli uresničiti. K temu so med drugim veliko pripomogla podjetja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d., ki se aktivno vključuje v promocijo trajnostne in ekološke gradnje lesenih objektov, Gozdno lesni inženiring GLI, d. o. o., in EUTRIP, d. o. o. Imamo znanje, tehnologijo, dovolj močne kapacitete za izvedbo zahtevnih objektov, objektov javnega značaja, kot so vrtci, šole, poslovni objekti, imamo les. Dokaz za to so leseni objekti javnega značaja, ki so zrasi na Koroškem: od Raven na Koroškem, Dravograd, Vuzenice, Mute do Radelj ob Dravi. Vendar ne smemo zaspati oz. biti zadovoljni s tem, kar smo naredili do sedaj. Lesena gradnja se v tem segmentu pri nas šele začenja odpirati in dobivati podporo širše družbene skupnosti. Da smo na pravi poti in da les dobiva svoj prostor tudi pri gradnji javnih objektov in zahtevnejši gradnji, je pokazala tudi udeležba slušateljev na posvetu o lesu na Ravnah na Koroškem. Les je lep – poskrbimo, da nas bo obkrožal tudi v naši bližini.

Gradnja lesenih objektov – vizija prihodnosti

Saša Šuhel, inž. grad.

V mesecu oktobru je bil na Koroškem organiziran posvet »Gradnja lesenih objektov – vizija prihodnosti«. Organiziran je bil v sklopu odprtja Mladinskega hotela Punkl Ravne na Koroškem.

Na posvetu so sodelovali priznani strokovnjaki s področja lesene gradnje, projektiranja in uporabe lesa. Posvet in otvoritev sta pomembna predvsem z vidika uporabe lesa, ki je srce Koroške, saj gozd pokriva 70 % vseh površin. Namen posveta je bila predstavitev objektov lesene gradnje predvsem na Koroškem. Gostje so spregovorili o odprti problematiki in ovirah na področjih arhitekture, umestitve v prostor, konstrukcije in statike, izrabe lesnega potenciala, pridobivanja evropskih sredstev in vodenja investicije lesene zgradbe. Z zaostrovanjem globalne okoljske krize les postaja vedno pomembnejši material. Les se je v zadnjih letih razvil v visoko tehnološki produkt, pri katerem pa meje razvoja še daleč niso dosežene. **Veliko govora in primerov je bilo z vidika požarne varnosti in stabilnosti lesene gradnje, ki predstavlja strah in dvom v tovrstno leseno gradnjo tako velike večine arhitektov in projektantov kot tudi bodočih investitorjev. Zato je bilo razveseljivo dejstvo, da se je posveta udeležilo veliko arhitektov in projektantov. Upamo, da smo s povedanim prepričali vsaj del udeležencev in s tem dosegli namen posveta – čim več uporabe lesa za namene graditeljstva.**

V sklopu posveta so si udeleženci ogledali primere dobre prakse na Koroškem in ga zaključili z družabnim programom *flosarjev* na Dravi.

Udeležba in razgovori z udeleženci na posvetu so pokazali, da si slušatelji želijo še več podobnih predstavitev o uporabi lesa kot gradbenega materiala in njegovih zmoglostih v graditeljstvu.

Trgovsko-poslovni objekt Radlje ob Dravi

Mitnica Muta

Mladinski hotel Punkl Ravne na Koroškem

Informativni gozdarski storži v oktobru 2011

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd.

Zavod za gozdove Slovenije,
OE Slovenj Gradec

Korošice in Korošci smo uživali toploto sonca v oktobru ves prvi teden. Hladna vlažna fronta je 7. oktobra prekinila obdobje lepega vremena. **Ta dan se je ohladilo, v jutranjih urah je pričelo deževati, v višjih predelih pa snežiti. Sneg je pobelil pobočja do nadmorske višine 600 m, v višjih predelih ga je zapadlo celo do 40 m. Na Rogli so 8. oktobra odprli smučarsko tekaško sezono. Nad 1000 m se je sneg obdržal več dni. Ta sneg ni povzročil večjih snegolomov.** Drugi oktobrski teden je prevladovalo oblačno do delno oblačno vreme s kratkotrajnimi delnimi vložki jasnine. Brez težav smo lahko opravljali jesenska dela v gozdu in izven njega tudi tretji teden v oktobru, ki je bil zelo lep tudi v dolini. Do vremenskega zasuka je prišlo 20. oktobra, ko je okoli 1. ure pričelo močno deževati, nad 900 m snežiti. **V dopoldanskih urah se je sneg spustil do nižin, snežilo je vse do večernih ur. Moker**

Jesensko obarvan sestoj rdečega hrasta na Navrškem vrhu (24. 10. 2011)

sneg je poškodoval predvsem mehke listavce. Polomil pa je tudi veje posameznim bukvam in drugim listavcem, ki imajo nesimetrično oblikovano krošnjo. Poškodovana so bila predvsem drevesa ob gozdni in drugih cestah ter ob vrzelih in v njih. Listavci še niso odvrgli listov, zato so neenakomerne snežne obremenitve na krošnjah povzročile predvsem zlome in prelome vej, zlome posameznih debel in upognjenost posameznih dreves v mlajših razvojnih fazah gozda.

Zrak se je ohladil že 15. oktobra 2011, sveže je bilo vse do 24. oktobra. V tem obdobju je padla jutranja temperatura zraka pod 0 °C. **Naše vrtove in druge površine je pobelila slana.** Zadnji teden v oktobru smo v koroški regiji lahko uživali v soncu v višjih predelih.

Tla je zmohilo lokalno in časovno različno deževno rosenje 25., 26. in 27. oktobra. Najnižje oktobrške dnevne temperature so bile od -3 (17. 10. 2011) do 10 °C, najvišje dnevne temperature pa od 4 (21. 10. 2011) do 26 °C (3. 10. 2011).

Ob 3. uri zjutraj smo 30. oktobra 2011 predstavili urina kazalca za eno uro nazaj na zimski čas (biološko normalni čas), uro pa bomo premaknili na poletni čas 25. marca 2012.

V septembru so se zbrali na vsakoletnem srečanju na Prevaljah koroški gozdarski upokojenke in upokojenici. Na zanimivem srečanju so udeleženci ugotavljali, da se je zadnja leta včlanilo v Klub koroških gozdarskih upokojenec kar nekaj novih članov in članic. V letošnjem letu se jim je pridružil tudi moj nekdanji sodelavec (TOZD Gozdarstvo Črna) in zelo dober prijatelj Vinko Kunc. Kot gozdni delavec je skupaj s sodelavci Ivanom Oderlapom, Karlom Obretanom in Brankom Mlačnikom ter drugimi črnjanskimi delavci vestno izvajal sečnjo in gojitvena dela v državnih gozdovih Mežiške doline. Zadnje tretjino svoje delovne dobe je Vinko izvajal vsa dela v vseh gozdovih Mežiške doline in izven kot samostojni podjetnik. 1. oktobra 2011 je Vinko povabil sodelavce in prijatelje na prijetno druženje na lovsko kočjo LD Strojna. Obujanje delovnih spominov je bilo zelo lepo!

Gozdarji Zavoda za gozdove (ZGS) načrtujemo spomladansko in jesensko sadnjo v zasebnih in državnih gozdovih. **Uspeh saditve je odvisen od pravilnega transportiranja in sadnje sadik, predvsem pa od kvalitete in**

Razgovor po končani javni predstavitvi Pahernikove ustanove v Univerzi v Ljubljani; od leve: Branko Gradišnik, Hubert Dolinšek, predsednik Pahernikove ustanove Maks Sušek in Drago Križan

Zasnežene smreke v Pahernikovemu gozdu na Pohorju (20. 10. 2011) foto: Janez Skerlovnik

Do Ošvenovega travnika zasnežena Uršlja gora (9. 10. 2011)

zdravstvenega stanja sadik. Zdravstvene preglede izvaja v drevesnicah komisija za zdravstveni pregled sadik in drugega sadilnega materiala v spomladanskem in pozno-poletnem času. V drevesnici Omorika sta fitosanitarni pregled 4. oktobra 2011 izvedla dr. Dušan Jurc (Gozdarski inštitut Slovenije) in gozdarski inšpektor Drago Križan. Pri pregledu sem sodeloval kot vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov v OE Slovenj Gradec. Preglednika sta pregledala vse sadike, namenjene za sadnjo v gozdu na gredah in okrasne rastline v hortikulturnem delu drevesnice. Poleg ostalih bolezni ju je zanimal morebitni pojav karantenskih bolezni. Pozorna sta bila tudi na vodenje evidence izvora semena posameznih drevesnih vrst in vzgoje sadik, kot zahteva Zakon o gozdnem reprodukcijskem materialu. Z zdravstvenim pregledom sta bila zadovoljna, sadike v drevesnici Omorika so zdrave in kvalitetne.

Sedmošolci OŠ Koroški jeklarji z Raven na Koroškem na GUP Navrški vrh

7. oktober 2011 je bil za koroške gozdarje žalosten dan. Ta dan je zaradi hude bolezni umrl sodelavec gozdarjev ZGS OE Slovenj Gradec Milko Pečoler. V Krajevni enoti Dravograd so izgubili revirnega gozdarja v revirju Libelice. Na zadnjo pot smo ga pospremili 11. oktobra. Milka bodo pogrešali tudi lastniki gozdov!

V zadnji številki Viharnika je bila v informativnih storžih podana informacija o aktivnosti izbora naj tematske poti v posameznih območjih. Ta dogodek je sestavni del programa osveščanja javnosti v letu 2011 – Mednarodnem letu gozdov. V oktobru so člani komisije za izbor naj poti v OE Slovenj Gradec prehodili na razpis prijaviteljne poti (GTP Plešivec, GUP Pot na Rahtelov vrh, Pot Rimljanov, Meškova pot, Gozdna in zgodovinska učna pot »Stari grad« Radlje ob Dravi, GUP Pistrov grad) in vse ocenili. **12. oktobra 2011 je komisija na osnovi različnih kriterijev za naj pot v koroški regiji (OE Slovenj Gradec) izbrala Gozdno turistično pot Plešivec.** Zabeležila je tudi dobre, predvsem pa slabe strani posameznih omenjenih poti.

V oktobru so potekale tudi zaključne prireditve Evropohoda 2011, ki so sestavljale mozaik prireditev Mednarodnega leta gozdov. **Glavna tema tega programa je bila »Pešpoti in voda«.** Zaključeni so bili pohodi z ultramaratoncem Radovanom Skubicem - Hilarijem. 1. oktobra 2011 so ob prisotnosti predsednika države dr. Danila Türka v središču Slovenije v GEOSS-u iz štirih predelov Slovenije zajeto vodo zilili v skupno posodo, ki je romala v Španijo v Granado, kjer je bil končni dogodek skupnega zlitja vode, prinesene iz evropskih držav, po katerih so speljane evropske pešpoti, v rimski vodnjak. **Na osrednji**

prireditvi v Vačah (GEOSS) so podelili priznanja za prehojeni evropski pešpoti E6 in E7 v Sloveniji. Med dobitniki so bili tudi planinci Planinskega društva Radlje ob Dravi. V Granadi so podelili priznanja pohodnikom, ki so prehodili evropske pešpoti v celoti.

15. oktobra 2011 je bilo živahno na Mulejevem vrhu na Pohorju, kjer se je zbralo več kot 40 prostovoljcev – gozdarjev, naravovarstvenikov, lovcev, planincev in drugih ljubiteljev narave. Gozdarji OE Slovenj Gradec že več desetletij skrbimo za ohranjanje kulturne krajine na vrhu zahodnega dela Pohorja. Zadnja leta so se gozdarjem pridružili naravovarstveniki – delavci Zavoda za varstvo narave OE Maribor, ki so prijavi čiščenje pohorskih planj kot samostojno aktivnost projekta NATREG (varovanje zavarovanih območij za trajnostni razvoj). Kako je uspela naravovarstvena in strokovno vodena akcija vzdrževanja pohorskih planj, si preberite v prispevku Zdravka Miklašiča v tej številki Viharnika.

Na pohorskih planjah so kosili baloh (ostrava) za svoje konje tudi pohorski furmani, ki so ravno s pomočjo konjev transportirali hlodovino iz pohorskih gozdov. **Življenje in delo pohorskih furmanov v Hudem kotu so raziskovali pod vodstvom mentorice Zdenke Jamnik (ZGS KE Radlje) člani študijskega krožka in ga za znance zabeležili v pisni obliki in filmskem zapisu.** 15. oktobra 2011 so člani krožka predstavili zelo zanimiv film v osnovni šoli na Antonu na Pohorju. Čestitamo mentorici in njenim članom!

Pohorski furmani so bili pridni tudi v Pahernikovi gozdovih na Orlici in v Hudem Kotu. Pahernikovi gozdovi so bili z denacionalizacijo vrnjeni družini Pahernik, ki je te gozdove podarila Univerzi v Ljubljani, Biotehnični fakulteti, z namenom sonaravnega gospodarjenja in spodbujanja strokovnega raziskovalnega dela v gozdu. **Pod vodstvom gozdarskega strokovnjaka Maksa Suška je bila ustanovljena Pahernikova ustanova,** ki je bila javno predstavljena 26. oktobra 2011 v prostorih Univerze v Ljubljani. Predstavitve smo se udeležili tudi koroški gozdarji.

Jesensko gozdarsko obarvane aktivnosti, ki so jih izvajali gozdarji javne gozdarske službe, so bile v oktobru zelo pestre tako v

Na Poti Rimljanov in planinski transverzali na Selah

gozdu kot v pisarnah. Lepo vreme so izkoristili za delo v gozdu lastniki gozdov in izvajalci gojitvenih del v koncesijskih in nekoncesijskih gozdovih. Živahno je bilo tudi na gozdnih učnih in drugih gozdnih poteh. Zanimivih informacijskih gozdarskih storžev pa je še za cel koš, tako je vse nemogoče spraviti v Viharnik!

Gasilska fotografija udeležencev srečanja z mladim gozdarskim upokojujencem Vinkom Kuncem pri lovski koči LD Strojna

Na Pohorju čistili planje

Zdravko Miklašič, dipl. inž. gozd.,
vodja odseka za gozdne živali in lovstvo
ZGS, OE Slovenj Gradec

Proces zaraščanja negozdnih površin (planj) na ovršju Pohorja gozdarji spremljamo vse od prenehanja rabe tega prostora. Zavedamo se negativnosti, ki so s tem povezane, zato želimo zaraščanje zaustaviti.

V začetku 20. stoletja so bili lastniki večine pohorskih gozdov veleposestniki, ki so s številnimi gozdarskimi družinami izoblikovali poseben odnos. Ta je bil še posebej izražen na področju Mislinjskega Pohorja, kjer je bilo v teh časih v predelu Glažute in Komisije okrog dvajset domačij. Lastnik je delavcem postavil majhne lesene hiše in gospodarska poslopja in jim dovolil pridelavo hrane in krme za živino na bližnjih vrtovih, njivah in travnikih. Precej hrane, predvsem krompir in žito, so si pridelali tudi na posekanih gozdnih

Povojne selitve lokalnega prebivalstva v doline so pomenile opustitev tradicionalnega načina izrabe naravnih virov in prekinitvev značilne samooskrbe kmetij in gozdarskih naselij. Z opuščanjem košnje in paše so se pohorska travišča pričela intenzivno zaraščati. Projektna naloga Zaraščanje negozdnih površin na grebenu Pohorja, ki jo je leta 1995 izdelal Zavod za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec (Mika Medved), je bila osnova za ukrepanje na tem področju. V skladu z usmeritvami omenjene naloge so mislinjski gozdarji takoj pričeli z načrtovanjem in izvajanjem ukrepov ohranjanja planj na Pohorju. Problem zaraščanja negozdnih površin v višjih legah so zaznali tudi udeleženci delavnice Uršlja gora med preteklostjo in prihodnostjo, ki jo je leta 2008 organiziral Zavod za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec, v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave, OE Maribor. Prostovoljne akcije, ki je temu sledila, se je udeležilo preko 70 lovcev, gozdarjev, planincev in naravovarstvenikov, o čemer smo poročali tudi v tej reviji.

Čiščenje zarasti na mokrišču na Mulejevem vrhu (foto: Drago Borovnik)

UNIOR, d. d. - Program turizem, Občina Mislinja, Občina Zreče in Sklad za ohranjanje narave Pohorje, se je udeležilo preko 40 prostovoljcev. Cilj naravovarstvene akcije je bil izboljšati kakovost in obseg travišč – planj, izboljšati lastnosti življenjskega prostora številnim vrstam ptic, omogočiti ekstenzivno

Družina gozdarjev, lovcev in predstavnikov Zavoda za varstvo narave ter lokalnih skupnosti po opravljenem delu (foto: Nika Debeljak Šabec)

površinah (fratah). Možeje so bili zaposleni pri veleposestniku, žene pa so bile doma. Za delo v gozdovih so imeli lastno živino (vole), s katero so spravljali les v dolino. Večji del krme so priskrbeli na samem vrhu Pohorja, kjer so enkrat na leto pokosili vse travne površine. Košnja, sušenje in spravilo volčiča (baloh) so predstavljali poseben čas, ko se je življenje preselilo na planino. Tako so nastajale in se ohranjale planje, ki so oblikovale značilno kulturno krajino in specifične habitate danes redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.

Projekt Natreg – Kako upravljati (za)varovana območja narave, da bodo postala priložnost za trajnostni razvoj, katerega vodilni partner je bil Zavod RS za varstvo narave, je med drugim opozoril tudi na problematiko travišč in planj na območju Pohorja, ki so pomembna tudi kot območja NATURA 2000. V okviru tega projekta je 15. oktobra potekala že druga akcija čiščenja zaraščajočih travišč na območju Mulejevega vrha. Akcije, ki so jo družno organizirali Zavod RS za varstvo narave, Zavod za gozdove Slovenije, podjetje

kmetijsko pridelavo na območju in ohraniti podobo krajine, ki postaja prepoznana v slovenskem prostoru in širše. Tudi na ostalih koroških gorah (Peca, Olševa, Smrekovec, Uršlja gora, Košenjak) se z zaraščanjem oži pestrost okolja, zato bomo delavci Zavoda za gozdove podobne ukrepe tudi v bodoče načrtovali in v sodelovanju z ostalimi uporabniki prostora koordinirali njihovo izvajanje.

Obnova gozdne učne poti v Vuzenici

Zdenka Jamnik, univ. dipl. inž. gozd.
 Zavod za gozdove Slovenije,
 OE Slovenj Gradec

Gozdna učna pot Pistrov grad v Vuzenici je ena izmed treh na območju Zavoda za gozdove, Krajevne enote Radlje. Pot je bila odprta leta 1999 in je zelo obiskana. Redni obiskovalci so otroci iz vrtca in osnovne šole Muta in Vuzenica. Tu se izvajajo številni naravoslovni dnevi in pouk v naravi. Gozdna učna pot tako postaja njihova učilnica v naravi, kjer gozd spoznavajo in doživljajo z vsemi čutili.

Pot, ki se začne ob nekdanjem znanem gradu Štok v Vuzenici, je prijetno speljana skozi pester gozd do ruševin Pistrovega gradu in naprej do naselja pri Devici Mariji. Vrača se po romarski poti nad železnico nazaj proti Vuzenici. Ne preveč naporna pot skozi mešan primestni gozd vabi iz leta v leto več sprehajalcev in rekreativcev. Je zelo prehojena in redno vzdrževana. Za njeno vzdrževanje skrbimo delavci Zavoda za gozdove skupaj z Občino Vuzenica, ki nam pomaga s finančnimi sredstvi. Redna vzdrževalna dela opravlja v dogovoru z Občino Vuzenica domačin Ivan Ovčar. Kljub vzdrževanju so določeni leseni objekti začeli propadati. Pred leti so bili na poti obnovljeni klopi, stebri in aluminijaste napisne tablice, v letošnjem letu pa je bilo potrebno obnoviti propadajočo *šintlsko*

Nove table

streho in leseno ograjo ter stabilizirati stebre z napisnimi tablamami. Prvo *šintlsko* streho je delal domačin, že pokojni Bernard Tretjak - Maček izpod Kremžarice, mojster za cepljenje *šintlov* in pokrivanje z njimi. Tokrat je delo opravil znan mojster Žavcer, Placetov Franc iz Sv. Primoža nad Muto, ki je s *šintli* prekril že več objektov v Vuzenici. Z veseljem je sprejel našo pobudo in opravil to mojstrsko delo tudi za učno pot, v katero je na tak način dal del

Tako je bila pot obnovljena do občinskega praznika v Vuzenici in praznika Marijinega vnebovzvetja, ko se po njej proti Devici Mariji na Kamnu sprehodi veliko romarjev. Ob letošnji poletni vročini je bila pot še posebej obiskana in romanje do cerkvice prijaznejše.

Vsem, ki so pri obnovi poti sodelovali, se v imenu Zavoda za gozdove in vseh obiskovalcev zahvaljujem. Posebej gre zahvala Občini Vuzenica za finančno podporo in g. Ovčarju za skrb pri rednem vzdrževanju poti skozi vsa leta. Dobrega sodelovanja si želimo še naprej.

Kljub vzdrževanju so določeni leseni objekti začeli propadati

»Gozdna riba«

Boštjan Šantl

Drevesa se med rastjo včasih preobrazijo v prav zanimive oblike, ki kar razburjajo človeško domišljijo. Bukev na fotografiji je bila podrt s koreninami vred, pa se kljub temu vztrajno razvija naprej, in to v podobi ribe, ki ne bo nikoli zaplavala, ampak bo še naprej kot posebnica med drevesi krasila bukov sestoj na Remšniku.

Srečanje upokoјencev Gozdnega gospodarstva

Marija Sekirnik

Jože Logar pozdravlja prijatelje

Želim se zahvaliti vsem organizatorjem srečanja za njihovo prizadevnost in vložen trud. Kdor se je ukvarjal z organizacijo, se zaveda, da ta terja mnogo energije in časa. Menim, da je le malo upokoјencev v Sloveniji, ki jim je dana možnost tovrstnega srečanja z mnogimi nekdanjimi sodelavci. V najlepših letih življenja smo velik del časa delali za skupne cilje. Prijetno je, če se lahko srečamo, pogovorimo in obudimo spomine na tisti čas. Teško izpostavim zaslužnega posameznika za ta srečanja in obiske na domu, ker vem, da dela celotni odbor. Zato se bom zahvalila dolgoletnemu predsedniku odbora, gospodu Jožetu Logarju, ki naj, prosim, v mojem imenu prenese zahvalo posameznikom. Želim, da vam vaše zdravstveno stanje dovoljuje organizirati še mnogo tovrstnih srečanj (morda le s tišjo glasbeno spremljavo).

Semenj bil je živ ...

Austrofoma 2011

Jože Urbančl

Austrofoma je eden izmed največjih sejmov gozdarske mehanizacije v Evropi. Organizirajo ga vsaka štiri leta v drugem kraju. Pred štirimi leti so ga organizirali v bližini Dunaja, letošnji pa je potekal v kraju Rein v bližini Gradca. V Reinu se nahaja najstarejši cistercijski samostan in prav v samostanskih gozdovih so deset tisoč obiskovalcem praktično prikazali delo z najsodobnejšo gozdarsko mehanizacijo. Sejma smo se udeležili člani Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline skupaj z Društvom lastnikov gozdov Pohorje-Kozjak iz Maribora. Bilo je resnično kaj videti. Ker pa je slika zgovornejša od besede, bom poskušal sejmsko vzdušje prikazati v obliki fotoreportaže.

Na več kot pet kilometrov dolgemu prizorišču je bilo moč videti vso najsodobnejšo gozdarsko tehniko.

Za najsodobnejše gozdarske stroje ni nobena strmina prehuda.

Z dvignim platojem se je mogoče povzpeti skoraj do neba.

V treh dneh, kolikor je trajal sejem, je bilo samo za prikaz posekanih okoli 10.000 m³ metrov lesa.

Bojni posvet pred odhodom na prizorišče sta vodila strokovna tajnika obeh društev Jože Jeromec in Veronika Valentar.

Samouresničenje! Umetnik zna s pomočjo motorne žage izdelati – motorno žago.

»Smleka je padla ...«

Malce nostalgije: »Dijo!«

Najzmogljivejši stroji za izdelavo sekancev (780 KM) izbruhajo tudi do 300 m³ sekancev na uro.

Obvezna oprema vseh obiskovalcev sta bila čelada na glavi in brezalkoholno pivo.

Z majhnim prenosnim vitlom je upravljala nasmejana dama.

Ob pogledu na golosek nas je kar malo stisnilo pri srcu.

Na kmetiji Močnik

Martina Cigler, abs. agr.

Lep jesenski dan se je naredil, ko sem se zopet odločila obiskati sosednjo vas. Že kar nekaj časa me je v dolini razveseljeval pogled na čredo zelo lepih konj in odločila sem se, da tokrat predstavim kmetijo njihovega lastnika Janka Poberžnika na Selovcu v občini Dravograd. Mladi gospodar ima veselje do kmetovanja, kar se vidi po lepo rejnih živalih in vzdrževanih poslopih.

Kmetija ima bogato zgodovino, saj so na tem mestu kmetovali številni rodovi. Rod Močnikov na tem mestu sega do gospodarjevega pradedka, ki je kupil to posest. Vsi predniki so se ukvarjali s kmetijstvom in tudi s furmanstvom, ki je takrat predstavljalo dodaten vir zaslužka. Pomembni za furmanstvo pa so vedno bili konji, ki so na kmetiji prisotni, odkar pomni mladi gospodar Janko. In tako ima konje zaradi tradicije in ljubezni tudi sam. Spominja se, da so prvi traktor kupili, ko mu je bilo 10 let in že kaj kmalu se je naučil

Pogled pritegnejo lepi konji

opravljati vsa kmečka dela, pri katerih se uporablja traktor. Kljub mehanizaciji pa so konji še vedno na kmetiji, le da jih danes ne uporabljajo več za delo, ampak so se usmerili v vzrejo plemenskih žrebcev in žrebet za zakol. Imajo 18-glavo čredo kobil večinoma slovenske hladnokrvne pasme, dve kobili pa izhajata celo iz Belgije. V oskrbi ima tudi državnega noriškega žrebca, uvoženega iz Avstrije. Skoraj vse kobile imajo tudi A-rodovnik. Tako je iz črede predvsem mešane pasme živali s trdom vzgojil čredo rodovniških. Na kmetiji, ki obsega 20 hektarov, od tega je 10 hektarov gozda in 10 obdelovalne površine, 8 hektarov je travnikov, pašnikov in njiv, goji še 35-glavo čredo goved, in sicer krave molznice, telice in bike pitance. Imajo še 3 prašiče za lastno porabo, mini kozice in ponija. Na posestvu je tudi okoli en hektar velik travniški sadovnjak z okoli 30 drevesi starih sadnih sort, od katerih

prevladujejo bobovci in mošanjčki.

Na kmetiji Močnik gospodarji družina Poberžnik, ki šteje pet članov. Gospodar Janko in njegova žena Nataša imata dva sinova. 12-letni Aljaž že pridno pomaga pri vseh kmečkih delih na kmetiji, do katere ima veliko veselje, rad pa tudi kaj popravlja okoli motorjev in zanimajo ga avtomobili. Tu pa sta še živahen, komaj dve leti star Nejc in gospodarjeva mama Štefka. Tako žena kot mama sta gospodarju pri delu v hlevu in v hiši v veliko pomoč, saj je ena izmed dejavnosti na kmetiji tudi mlečna proizvodnja. Janko hodi še v službo, in sicer je zaposlen na IGEM-u. Včasih za pomoč na kmetiji še koga najame. Gospodar Janko ni zadovoljen s

Lepa kmečka hiša

ceno mleka in pitancev, pa tudi za konjerejo pripomni, da ne kaže ravno rožnato. Dejal je, da se ukinitve subvencij ne boji tako zelo, da pa bi lahko zaradi tega dvignili odkupne cene mleka in živine, pa bi se dalo preživeti. Mladi gospodar in njegova žena Nataša, ki ne hodi v službo, saj je na kmetiji veliko dela, kar se vidi po urejenosti in lepi živini pa kljub temu ostajata optimista in mislita s kmečko tradicijo nadaljevati. Gospodar Janko pa dodaja, da če bi bilo v prihodnosti bolje poskrbljeno glede kmetijstva, tudi sam ne bi več hodil v službo, ampak bi se posvetil izključno kmetovanju. Želim mu, da se mu bi vse tudi uresničilo, saj je lep zgled drugim mladim gospodarjem.

Gospodarsko poslopije

Družina

Tradicionalni izlet Društva kmetijskih tehnikov in inženirjev

Martina Cigler, abs. agr.

Foto: Bernarda Javornik

Po deževno-sneženem petku smo se v hladnem sobotnem jutru v Dravogradu zbrali zanesenjaki, ki radi hodimo na izlete, na katerih vedno izvemo kaj zanimivega.

Pot nas je popeljala na avstrijsko Koroško, kjer v bližini Vrbskega jezera stoji ekološka kmetija Kumer.

Gospodarica, ki je še zelo mlada in se ukvarja s proizvodnjo bio mleka, nas je prijazno sprejela in nas na skednju presenetila z obilnim kmečkim zajtrkom. Gospodarica Olga in njen mož Markus, ki hodi v službo, sta nam prijazno razkazala kmetijo, ki se ponaša z ogromnim skednjem, v katerem imajo posebne bokse, ki so prirejeni tako, da seno dvigajo s

Andreja Jagodić ob bogato založeni vitrini na Poličarjevi kmetiji na Polici pri Naklem

posebnim žerjavom, kar jim zelo olajša krmljenje živine. Posebnost pri njih je, da seno v boksih strojno sušijo. Imajo 16 krav molznic, od katerih gospodarica prisega na ameriško pasmo *jersey*. Predstavnice te pasme so po velikosti manjše, vendar je vsebnost tolašče v mleku kar 5,2 %, tako mleko pa je zelo nasitno. Poleg te pasme imajo še krave pasme *holštajn* in *frizike*, katerih mleko vsebuje manj tolašče, tako da se vsebnost tolašče v vsem namolzenem mleku gibata okoli 4,2%, kar je še vedno kar precej. Krave krmijo izključno s senom, ki mu dodajajo majhne količine žita,

Kumrovo kmetijo nam je predstavila mlada lastnica, Olga Voglauer (levo), desno Martina Cigler

večinoma ječmen (1000 kg na glavo letno). Količino žita bodo skušali znižati na okoli 600 kg. Mleko je okusno, nasitno in ga sploh ne moreš primerjati z mlekom iz tetrapaka. Za embalažo uporabljajo steklenice z domiselnimi nalepkami. Letno proizvedejo od 80.000 do 90.000 litrov mleka, upajo pa, da se bo dejavnost še povečala, čeprav nameravajo število govedi zmanjšati na 12 glav. Mleko tržijo v trgovine, največ pa ga prodajo z dostavo na dom.

Poslovili smo se od mlade optimistične gospodarice Olge in pot nas je peljala naprej v Beljak, kjer smo si v kraju Hart, po slovensko Ločilo, ogledali kmetijo Gams. Na kmetiji gospodarji družina Mikl, ki je usmerjena v rastlinsko proizvodnjo, gojijo pa jagode in maline ter nekaj borovnic. Od poljščin pridelujejo lan, mak, riček, sončnice, buče in repico, iz katerih na hladni način stiskajo olje, olje pa stiskajo tudi iz orehov. Vsa olja smo degustirali. Ukvarjajo se še z žganjekuho ter izdelavo raznih sadnih likerjev. Iz jagod stiskajo tudi okusen nektar. Družina Mikl je zavedna slovenska družina; na žalost so eni redkih, ki v okolici govorijo slovensko.

Po ogledu te kmetije in po vožnji mimo dolin Rož, Podjuna in Zila smo se odpravili v Italijo. Pot nas je peljala mimo Mojstrane in Kranjske Gore, od koder smo si ogledovali zasnežene Julijce, kasneje v Naklem pa še Stol, Storžič ter druge vrhove. Ustavili smo se na zadnji postojanki, na kmetiji Poličar, ki ima kar pestro vrsto dejavnosti. Pričakala sta nas nasmejana mlada gospodarica Andreja in njen mož. Povedala sta, da se ukvarjata s pridelavo in predelavo mleka (letna proizvodnja mleka je okoli 150.000 litrov), z rejo kokoši nesnic ter z rejo prašičev pitancev. Mleko predelajo v vse vrste sirov: česnovnega, sir z zelišči, kajmak, sir s pepelom, zeliščni sir v olivnem olju, mladi sir in tudi trdi sir in sir

za žar. Iz mleka proizvajajo še skuto, maslo sirotko in jogurte. Vse sire in jogurt smo seveda veselo degustirali, najbolj mi je bil všeč sir za žar. Pridelujejo tudi krompir. Mlada gospodarica ponosno pove, da je na tem mestu kmetija že okoli 300 let, torej je to kmetija z močno tradicijo. Veliko ima še načrtov za naprej in zaželeli smo ji srečo. Na posestvu imajo lepo urejen muzej, v katerem si lahko ogledate, kako so včasih iz skrilavca pridobivali mlinske kamne, kar je bilo težaško delo. Polni lepih vtisov smo po zaslugi mladega šoferja srečno prišli domov. Za organizacijo in strokovno vodenje se zahvaljujemo Bernardi Javornik, kmetijski svetovalki, in Tatjani Krejan Košan.

Kaže, da je bilo nagradno vprašanje kar zahteven zalogaj, saj je bilo pravih odgovorov zgolj za peščico. Na sliki je metulj, in sicer **slakov večec**. Slikan je bil letos poleti na Okrešlju.

Nagrado, in sicer **bon za nego stopal v salonu Stopalo Tjana** v Šentjanžu, si je prislužila **Cirila Čeru**, Cesta na Štibu 14, Slovenj Gradec. Ker oktobra ni bilo nobenega pravih odgovora, kar pomeni, da imamo še eno nagrado, smo med vsemi (tudi napačnimi) odgovori izžrebali še enega nagrajenca oz. nagrajenko, in sicer bo **Albina Serec** s Preškega vrha 13 c, Ravne na Koroškem, ravno tako dobila bon za razvajanje stopal.

Uredništvo

7. sadjarska razstava v Mislinji

Mirko Tovšak

Sadjarsko društvo Mislinjske doline Lesnika je letos že sedmič pripravilo strokovno sadjarsko razstavo v mali

Maruša Vaukan predstavlja razstavljeno sadje

dvorani večnamenskega objekta Lopan v Mislinji. Na tak način vsako leto v jesenskem času pripravijo predstavitev tradicionalnih avtohtonih vrst sadja iz visokodebelnih travniških nasadov. Obiskovalci pa si lahko ogledajo tudi druge vrste novejših priporočljivih sort iz vrtno in plantažne pridelave.

Razstavo pripravljajo skupaj s kmetijsko svetovalno službo iz Slovenj Gradca, kjer je za področje sadjarstva zadolžena Maruša Vaukan, dipl. agr., sicer domačinka iz Dovž pri Mislinji. Na tej predstavitvi pa smo letos lahko videli in poizkusili tradicionalne pijače in napitke iz doma pridelanega sadja, predstavili pa so se tudi čebelarji Čebelarstva društva Mislinja s svojimi proizvodi. K sodelovanju so sadjarji pritegnili še zeliščarski krožek Upokojenskega društva Mislinja, Društvo za zdravje srca in ožilja, osnovno šolo in vrtec iz domačega kraja, obiskovalci pa so lahko kupili razstavljeno sadje in druge pridelke za ozimnico.

Na otvoritvi razstave je sodeloval župan občine Mislinja g. Franc Šilak, spregovorili pa so tudi drugi vidni predstavniki sodelujočih organizacij in društev, med

Razstavo sta na simboličen način z rezanjem sadja odprla državni svetnik Marjan Klemenc in župan Franc Šilak

njimi predsednik Čebelarstva društva iz Slovenj Gradca Janez Bauer, vodja svetovalne službe Smiljan Štruc in Franc Kotar, samostojni svetovalci in specialist za nego travniških nasadov. Zanimiva razstava torej, ki si jo je v naslednjih dneh ogledalo veliko domačinov. Organizatorji so se potrudili in v okviru te prireditve pripravili še predavanje o ohranjanju avtohtonih starih vrst sadja na našem območju.

Tekmovanje v kuhanju štrukljev

Danica Onuk, svetovalka za kmečko družino in razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetiji

V tednu od 10. do 15. septembra je v organizaciji Turistično gostinske zbornice pri Gospodarski zbornici Slovenije v največjih slovenskih termah v Čatežu ob Savi potekal že 58. gostinsko turistični zbor. V okviru tega zbora so potekala različna tekmovanja gostinskih delavcev, med sabo pa so se pomerile tudi gospodinje s turističnih kmetij Slovenije. Slednje so se v ta tekmovanja pričele vključevati približno pred 20 leti.

Teme tekmovanj za gospodinje s kmetij so bile skozi leta različne: od priprave solat, narezkov, izdelave domačih rezancev, kuhanja žgancev, češpljevih cmokov in svaljkov ter priprave pogrinjkov za te jedi. Zadnji dve leti pa gospodinje tekmujejo v pripravi kvašenih slanin in sladkih štrukljev z različnimi nadevi. Letos je Koroško na tem tekmovanju zastopala Simona Kralj s turistične kmetije Ladra z Leš nad Prevaljami. Pripravila je kvašene slane štruklje s korenčkovim nadevom in kvašene sladke štruklje z nadevom iz suhih hrušk (kvočeve štruklje). Komisija, ki je ocenjevala sedem tekmovalk pri pripravi štrukljev in pogrinjkov,

je podelila tri zlate medalje, dve srebrni, eno bronasto in eno priznanje. Med dobitnicami zlatih medalj je bila tudi naša tekmovalka Simona Kralj, ki ji za to nagrado iskreno čestitamo in želimo, da bi svoje izkušnje in znanje, ki ga je pokazala na tem tekmovanju, še naprej s pridom uporabljala pri pripravi domačih specialitet svojim gostom na turistični kmetiji.

Simona valja testo

Pogrinjek

Anka, Albina in Simona s priznanji

Vesela Jesen

Nevenka Knez

Foto: Tjaša Knez

V jeseni se pridne gospodinje, ki so čez leto vložile svoje žulje pa tudi vse svoje veselje in znanje v vrtnarjenje, rade pohvalijo s pridelkom, ki doseže posebno velikost, težo ali pa je morda nenavaden zaradi svojevrstne oblike. Tako se je neke jesenske sobote veselila Mateja Mithans, doma iz Starega trga, ko je s svojega vrta prinesla skoraj en kilogram težak koren. Njen super pridelek so še posebej občudovali njeni trije nečaki, saj je bil Matejin korenček velik toliko kot mali Luka. Korenjeva zgodba pa se je po velikem zmagoslavju končala v odlični, predvsem pa zdravi juhi, ki je je bilo tega dne dovolj za vse.

Zima bo!

Janez Bauer

Kar smo prestavili uro, se je čas kar nekako ustavil. Zbudiš se, ko je še tema, in po kosilu, po tistem polurnem počitku, seveda, je že spet kar tema. Sonca je samo za vzorec in dan se še vedno krajša.

Naše čebelice prav tako občutijo prihajajoče kratke zimske dni. Le ob toplim sončnem dnevu pride še kakšna na oglede okrog čebelnjaka. Se pa najde kje kakšna čebelja družina, ki pridno izletava vse do trde teme. To so roparice. Taka čebelja družina si je našla nebranjeno panj in sedaj mu z veseljem prazni zimsko zalogo. Na žalost prinese s seboj tudi vso nesnago, varozo in druge bolezni, ki so ostale v izropanem panju. Takšni družini moramo pri zdravljenju posvetiti več pozornosti. Res je, da se bodo dobro najedle, ampak tudi okužile se bodo. Za to nismo mi nič krivi, imamo pač močne in živahne čebele. Pri kakem drugem panju pa opazimo, da čebele močno vstopajo vanj. Ko poslušamo, zadaj slišimo močno bučanje. Takšna čebelja družina se pusti ropati. Razlogov za to je več. Lahko da je brez matice. Čebele v taki družini ne branijo svojega doma, saj ga nimajo. Matica oddaja vonj, po katerem se vse čebele orientirajo in prepoznava. Če takega vonja ni, čebele nimajo doma, ne diši po domače, bi rekli. Zaradi tega panja in medenih zalog tudi ne branijo. Ob pričetku ropa sicer na bradi

panja potekajo siloviti boji, vendar kmalu ponehajo in roparice vdrejo v panj. Takrat se boji nehajo in prične se veliko plenjenje. Kaj nam je storiti? Čebelje družine ni več, je samo še nekaj posameznih čebel. Obvarujemo lahko samo satovje in medene zaloge. Poberemo jih iz panja in pustimo sprednja in zadnja vratca odprta. Roparice bodo prosto vstopale pri vhodu in zadaj izstopale, našle pa ne bodo nič. Rop bo tako prenehal v par minutah in se ne bo širil na sosednje panje, kakor se je marsikje zgodilo, čebelar pa je ostal brez vseh čebel. Drug dan lahko panj zapremo in ga pošteno razkužimo, satje shranimo v čebelnjaku za rezervo, medene sate pa za pomladansko dražilno krmljenje. Molja se nam zdaj ni bati, saj je prehladno. Se pa mora sedaj čebelar pripraviti za

prodajo medu in medenih izdelkov, saj bo v teh dveh mesecih do novega leta največ povpraševanja po njih. Vsak čebelar naj bi imel v svoji ponudbi osnovne izdelke. To so med, cvetni prah, vosek in propolis v tinkturi. Nekateri dobri čebelarji, jih je pa zelo malo, se ukvarjajo s pridobivanjem matičnega mlečka. To je zelo zahteven postopek, uspe le malokomu, pridobljena količina pa se meri v gramih. Zato je tudi izredno drag.

Je pa tudi prav, da vsak čebelar vedno postreže svojim rednim strankam, jim ob koncu leta podari tudi kakšno majhno darilo, kakšno svečko iz voska ali drug medeni izdelek. Vsekakor pa svojemu kupcu prodajmo najboljši med, ki so nam ga prinesle naše pridne čebele.

Podobe s panjskih končnic

Vančy

Sredi septembra je bila na Ojstrici v gostilni Mori otvoritev poslikanih panjskih končnic Hilde Šmon iz Dravograda. Za razstavo je avtorica pripravila 40 poslikanih panjskih končnic, za katerih poslikavo je porabila preko 800 ur.

S slikanjem se je intenzivneje pričela ukvarjati po upokojitvi. Leta 1996 se je v slikarstvu še dodatno izobraževala in je tudi članica likovne sekcije Dravograd. Preden je pričela s poslikavo panjskih končnic, se je s tematiko, ki jo panjske končnice prikazujejo, dodobra seznanila v Koroškem pokrajinskem muzeju. Na otvoritvi je spregovorila kustosinja Koroškega pokrajinskega muzeja, umetnostna zgodovinarica Brigita Rajšter.

doba poslikavanja panjskih končnic trajala od leta 1820 do 1880. V muzejih na slovenskem prevladuje okoli 600 motivov, od tega jih hranijo v Koroškem pokrajinskem muzeju 300. Tematika so slikarji zajemali iz kmečkega življenja. Polovica jih je z versko vsebino, predvsem je na njih sv. Job, zavetnik čebelarjev, veliko jih je šaljivih na račun žena in moških, seveda je tudi nekaj lovskih motivov. V imenu JSKD območne izpostave Dravograd je spregovoril predsednik Robi Preglav.

Zaigral je Pihalni kvartet godbe na pihala Ojstrice. Na flavto je zaigrala Ajda Mori iz Dravograda, Slakovo vižo Čebelar pa je z zvoki harmonike pričaral Jure Gologranc. Dve svoji pesmi je prebrala domačinka Marija Vujinovič.

Umetnica je v zahvalo za pomoč pri organizaciji razstave podarila majhne poslikane končnice vsem pomočnikom. Otvoritvi je prisostvovalo veliko število obiskovalcev, ki so si z občudovanjem ogledovali živo pisane panjske končnice Hilde Šmon, ki je obljubila, da se ne bo

Panjske končnice so pogosto poslikane s šaljivimi motivi na račun zakoncev

Pohvalila je dobro zastavljen opus Hilde Šmon. Spregovorila je o čebelarstvu, ki je na slovenskem doživelo razcvet z Antonom Janšo s krajnsko čebelo. V slikarstvu je zlata

ravnala po čebelah, ki se že pripravljajo na zimsko spanje, saj namerava za drugo leto za kulturni praznik že pripraviti novo razstavo.

Hilda Šmon je poslikala 40 panjskih končnic

Mesec preprečevanja zasvojenosti

»Dobre izbire premagajo ovire«

Marijana Kašnik Janet, univ. dipl. soc.,
Zavod za zdravstveno varstvo Ravne v
sodelovanju z Ministrstvom za zdravje RS

November je mesec preprečevanja zasvojenosti, ki ga pod okriljem Ministrstva za zdravje RS obeležujemo že od leta 2000. Namenjen je spodbujanju strokovne in laične javnosti, da aktivno prispeva k osveščanju ljudi glede zasvojenosti, spodbuja dialog in odpira ter rešuje na to temo pereča vprašanja. Letos so v središču pozornosti predvsem mladi.

V preventivi poskušamo z različnimi pristopi vplivati na odločanje posameznikov. Zato letošnji slogan »Dobre izbire premagajo ovire« poudarja pomen izbir, hkrati pa opozarja, da odločanje danes ni tako enostaven proces. Predpostavlja in pričakuje se, da vsak posameznik razmisli, preden deluje, in si pred odločitvijo pridobi kar najboljše informacije o različnih možnostih, ki so mu na voljo. Vendar na naše odločitve ne vpliva le naš razum, pač pa tudi naša nezavedna hotenja in želje. Pogosto spregledamo tudi dejstvo, da so naše odločitve močno pod vplivom ožje in širše družbe, v kateri živimo. Vedno večja množica izbir je za posameznika lahko vir tesnobe in negotovosti, da se bo napačno odločil. Pasti izbir se moramo zavedati tudi vsi, ki vplivamo na razvoj, zdravje in blagostanje otrok in mladine. Naša prizadevanja morajo biti osredotočena na **razvijanje in krepitev različnih življenjskih veščin posameznika ter na zagotavljanje varnega in podpornega okolja.**

O preventivi in življenjskem slogu mladostnikov smo letos spregovorili tudi na mednarodni strokovni konferenci, ki smo jo pod okriljem Ministrstva za zdravje

RS organizirali 15. novembra 2011 v Slovenj Gradcu.

Kot vsako leto vas tudi letos vabimo, da se pridružite obeležitvi preventivnega meseca in preko različnih aktivnosti (medijske aktivnosti, strokovna srečanja, okrogle mize, delavnice in predavanja za otroke, mladostnike in starše, nagradni natečaji, info točke, javne prireditve, dnevi odprtih vrat, debatni večeri, gledališke igre idr.) vplivate na osveščanje javnosti ter okrepite zavezanost k delovanju na področju preprečevanja zasvojenosti.

Vabimo vas, da nam posredujete napovednik vaših aktivnosti, ki ga bomo objavili na spletni strani ZZV Ravne. Napovednik pošljite preko e-pošte na naslov: manca.rebula@zzv-ravne.si. (www.zzv-ravne.si)

Klopni meningoencefalitis

Klopni meningoencefalitis (KME) je zoonoza, virusna bolezen osrednjega živčevja (možganskih ovojnic in možganovine), ki jo povzroča vbod okuženega klopa in lahko vodi tudi do trajnih zdravstvenih posledic.

Prof. dr. Franc Strle, dr. med., spec. infektolog, predstojnik Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana poudarja: »Klopni meningoencefalitis je bolezen, ki bi se jo dalo preprečiti. Bolezen lahko na človekovem zdravju pusti resne posledice, česar pa se ljudje danes še vedno premalo zavedajo. Med drugim lahko nastanejo tudi motnje delovanja centralnega živčnega sistema, lahko pa pride tudi do ohromelosti. Bolezen praviloma spremlja hospitalizacija in včasih dolgotrajna rehabilitacija. Na srečo pa se lahko pred klopnim meningoencefalitisom pravočasno zaščitimo s cepljenjem, ki je pravzaprav edina učinkovita zaščita.«

Najprimernejše obdobje za cepljenje so jesenski in zimski meseci, ko klopi še niso aktivni. Cepljenje s prvima dvema odmerkoma se opravi z enomesečnim razmikom v hladnejšem obdobju leta, tretji odmerek sledi čez 9–12 mesecev. Za celovito zaščito so potrebni poživitevni odmerki, prvi čez 3 leta, kasneje pa na 5 let. Cepljenje se priporoča vsem, ki živijo ali se gibajo na endemičnem območju, tudi otrokom od enega leta dalje.

Neda Hudopisk, dr. med., spec. javnega zdravja iz ZZV Ravne opozarja na problem

dostopnosti cepljenja: »Zakonodaja predvideva obvezno cepljenje za vse, ki so okužbi s KME izpostavljeni pri svojem delu ali opravljanju vaj. Zaposlenim strošek cepljenja krije delodajalec, za dijake in študente se cepljenje financira iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja. Program imunoprofilakse in kemoprofilakse cepljenje proti KME za vso ostalo populacijo zgolj priporoča in je samoplačniško. Žal je ravno visok strošek cepljenja tudi eden od pomembnih dejavnikov, da se ljudje zanj ne odločajo oziroma jim je to nedostopno, kar pa seveda povečuje verjetnost okužbe.«

Direktor ZZV Ravne Evgen Janet, dr. med., spec. epidemiologije, opozarja na visoko ogroženost Koroške in na pomen izvajanja ustreznih programov osveščanja: »Koroška sodi med najbolj ogrožena področja, kjer smo leta 2009 zabeležili 26 prijavljenih primerov okužbe. Na ZZV Ravne si prizadevamo k dvigu osveščenosti, zato sodelujemo s šolami in lokalnimi partnerji, s katerimi izvajamo skupne programe. Letos smo s pomočjo 900 donacijskih doz cepili otroke iz socialno ogroženih družin.«

Župan občine Ravne mag. Tomaž Rožen, ki je tudi sam prebolel klopni meningoencefalitis, je prebivalce Koroške pozval k pravočasni zaščiti pred boleznijo: »Ljudje pogosto mislimo, da se slabe stvari po navadi dogajajo drugim, in zanemarimo pomen preventive. Na srečo imamo v primeru klopne meningoencefalitisa na voljo cepivo, ki nas lahko učinkovito zaščiti pred hudimi posledicami. Ker izhajam iz svoje osebne izkušnje, sem toliko bolj vztrajen pri pozivanju ljudi k cepljenju. Še posebej prebivalcev Koroške, kjer je verjetnost okužbe visoka.«

Dodatne informacije:

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne
Neda Hudopisk
Telefon 02 8705 617
E-pošta: neda.hudopisk@zzv-ravne.si

Mastitis – vnetje vimena – pri drobnici

Martina Sušec Valentar, dr. vet. med,
VP Slovenj Gradec

V tej številki vam bom predstavila mastitis (vnetje vimena) pri drobnici. Za nekaj statističnih podatkov sem prosila sodelavca Janeza Potočnika, ki se bolj kot jaz sama srečuje s podobno zdravstveno problematiko na terenu.

Povedal je, da na Koroškem sicer narašča zanimanje za rejo drobnice ter posledično proizvodnjo mleka in sira, vendar gre za manjše črede. Nikakor tega ne moremo primerjati z intenzivno mlečno proizvodnjo pri govedu, zato je tudi odstotek vnetja vimena pri drobnici nižji. Treba pa je tudi priznati, da je zdravljenje za rejca v večini primerov neekonomično, zato terenski veterinarji ne pridejo v stik z boleznijo. Na leto imamo na veterinarski postaji Slovenj Gradec največ 30 primerov zdravljenj mastitisa pri drobnici.

Podobno kot pri ostalih živalskih vrstah tudi pri drobnici mastitise v prvi vrsti povzročajo mikrobi, ki vdrejo v mlečno žlezo skozi ustje seska in po seskovem kanalu prispejo globoko v žlezno tkivo ter se tam naselijo in razmnožujejo. Mastitis povzročajo največ bakterije, redko kvasovke, še redkeje pa virusi. Med bakterijskimi povzročitelji so najpogostejši stafilokoki (*Staphylococcus aureus*), streptokoki, kolibacili, manj pogosto pa druge vrste bakterij. Različni mikrobi se med seboj razlikujejo po večji ali manjši sposobnosti za povzročanje bolezni, po odpornosti proti zdravilom, razkužilom itd. Na pogostost pojavljanja in na obliko vimenskega vnetja pa vplivajo tudi številni drugi dejavniki. Med njimi so najpomembnejše poškodbe vimena in predvsem seskov, saj skozi poškodovan seskov kanal mikrobi lažje vdrejo v notranjost žleze. Poškodbe so posledica stika z ostrimi predmeti v hlevu ali na pašniku, nepravilnosti pri molži ali v delovanju molznega stroja, lahko pa nastanejo tudi pri sesanju. K ostalim dejavnikom, ki vplivajo na pogostost mastitisov, prištevamo še način reje, prehrano, podnebne razmere, starost, mlečnost, rejno stanje, nego in oskrbo živali.

Poznamo klinični (vidni) in subklinični (prikriti) mastitis. Druga oblika se za razliko od prve da določiti le s podrobnejšimi laboratorijskimi preiskavami.

Najenostavnejša in tudi najcenejša preiskava je določanje števila somatskih celic v mleku, ki se v primeru vnetja povečajo. Zanimiv je podatek, da so pri kozah opazili precejšnje razlike v številu somatskih celic med posameznimi tropi.

Klinično vnetje mlečne žleze pri drobnici je običajno povezano z motnjami v splošnem zdravstvenem stanju živali, ki se konča z uničenjem pretežnega dela žleznega tkiva vimena ali celo s poginom oziroma zakolom v sili.

Klinično lahko razlikujemo dve obliki bolezni, in sicer gangrenozno (gnilobno) in indurativno. Pogostejša je gangrenozna oblika in če v par dneh ne pride do sepse in pogina, nastane razmejitev gnilobnega tkiva, ki postopoma odpade. Ta proces lahko traja več tednov in v tem času žival stalno hujša, ovcam pa začne pogosto odpadati volna. Smrtnost je visoka in se giblje med 50 in 100 %. Pri indurativni obliki vimenska polovica presuši. Pri tej obliki je smrtnost manjša in znaša 10–25 %, vendar živali po prebolelem mastitisu iz gospodarskih razlogov niso več primerne za nadaljnjo rejo.

Zdravljenje kliničnih mastitisov pri drobnici je lokalno in splošno. **Zelo pomembno je, da z zdravljenjem pričnemo takoj, ko opazimo prve znake vnetja. V začetni fazi bolezni so potrebni visoki odmerki antibiotikov.**

Vzroki za neugodno prognozo te bolezni so

raznovrstni in nekateri tudi niso v celoti pojasnjeni, pomembno vlogo pa ima zelo počasen pretok krvi skozi obširen venski sistem mlečne žleze pri drobnici. Preventiva mastitisov je z gospodarskega vidika izrednega pomena. Njen sestavni del je odpravljanje vzrokov, ki pogojujejo nastanek okužb (paziti, da ne prihaja do poškodb seskov, redno čiščenje in

strokovno vzdrževanje molzne opreme, čistoča in splošna nega ter oskrba). Tako zmanjšamo število bakterij, ki lahko povzročijo vnetje, in krepimo naravno odpornost živali.

Vir: agri.bfro.uni-lj.si

Bučkanje in noč čarovnic

Anja Vajde

V nedeljo, 31. oktobra, je bilo pred dvorcem Bukovje res veselo, saj je potekalo največje bučkanje daleč naokoli. Za najmlajše obiskovalce so se odvijale razne ustvarjalne delavnice, ki so jih odlično pripravile sodelavke Mladinskega centra Dravograd in Informacijske pisarne Dravograd.

Pekli smo kostanj, se sladkali s sladkorno peno in vidno navdušeni otroci so se skupaj s svojimi starši res odlično zabavali. Vse skupaj pa je še dodatno popestril Turistični podmladek OŠ Neznanih talcev Dravograd, katerega člani so pripravili pravo čarovniško hišo, v kateri so prijazne čaravnice dvorca Bukovje pripravljale različne eksperimente. Mali nadobudneži z veliko mero radovednosti in kančkom strahu v sebi so res vneto spremljali dogajanje v čarovniški hišici, kamor jih je popeljala čaravnica Karin skupaj z družičino duhcev, z Drakulo, mumijo in brezglavci. Da bi združili prijetno s koristnim, smo se tudi malo izobraževali. Za odlično predstavitev pomembnega dela zgodovine, in sicer keltske kulture, je poskrbel gospod Jože Brunčko, ki je za vse pripravil razstavo in ogled filma ter slik v dvorcu. Razveselili smo se tudi obiska

Take in drugačne ...

gospo Tatjane Krejan Košan, ki nam je predstavila svojo knjigo Pisane buče in nas razveselila s pravo bučno slastno dobroto. Drugi del prireditve je bil namenjen izrezovanju buč, ki so se ga z razigrano kreativnostjo udeležili prav vsi obiskovalci – mladi po letih in mladi po srcu. Ko se je dan že prevešal v večer, smo prižgali bakle in na grmadi sežgali coprnico. Veliko število obiskovalcev je nekaj pred šestimi dočakalo tudi nastop kantavtorja Adija Smolarja, ki je s svojo izvirnostjo navdušil tudi tokrat. Skupaj smo poplesavali, prepevali in se grel s kuhanim vinom in čajem. Med nastopom Adija Smolarja je strokovna

komisija skrbno pregledala vse buče in ocenila, kdo je bil najbolj izviren in ustvarjalen. Nagradili smo največjo in najbolj izvirno bučo večera, nagrade pa sta prispevala Delavska hranilnica Slovenj Gradec in JZ Dravit. Skozi celotno dogajanje nas je vodila povezovalka Anja Vajde. Otrokom, ki so zapeli kakšno pesmico ali odgovorili na kakšno hudomušno vprašanje, je podarila cel kup nagrad, ki so še dodatno risale nasmeh na njihova usta. Nagradili pa smo tudi malo čaravnico Zojo, ki je nosila najbolj izviren čarovniški kostum. Za konec smo z navdušenjem spremljali še

ognjevit nastop plesalk Maje in Neže, ki sta žonglirali z ognjem in poskrbeli za pravi šov. Najbolj korajžni so si ogledali še grozljivko in s tem nekoliko bolj strašljivo zaključili čarovniško zabavo. Obiskala nas je tudi županja Občine Dravograd Marijana Cigala, ki ni mogla skriti navdušenja nad prireditvijo in vsem prisotnim je obljubila, da jo prihodnje leto ponovimo. Sicer pa se glavna organizatorja Javni zavod Dravit Dravograd in MCD zahvaljujeta vsem, ki so pomagali pri izvedbi prireditve, in upata, da bomo moči tudi v prihodnje tako uspešno združili. Se vidimo na bučkanju in noči čarownic prihodnje leto! Mi se že zelo veselimo, do takrat pa en čarovniški abrakadabra hokuspokus pozdrav!

Strašna družčina

Gasilci tudi gozdarji

Franc Areh

V gasilski zvezi Mislinjske doline je 4. in 5. oktobra potekal tečaj za delo z motorno žago. Izobraževanje je z Zavodom za gozdove Slovenije organizirala Gasilska zveza Slovenije.

Tečaj je potekal na domačem terenu, zato so bili stroški veliko nižji, kot pa da bi se odvijal na izobraževalnem centru na Igu. Teoretični del so strokovno vodili mentorji z Zavoda za gozdove, potekal pa je v prostorih gasilskega doma v Slovenj

Gradcu. Na terenu v Dobravi smo se razdelili v tri skupine in vsak tečajnik je moral podreti po eno drevo in ga tudi strokovno obdelati. Delo je bilo težavno, a kot vemo, smo gasilci vsemu kos. Obiskal nas je tudi revirni gozdar Zdravko Krajnc, ki je bil z našim delom zadovoljen. Za uspeh gre zahvala inštruktorjem Jožetu Ogrizu iz Mislinje, Mirku Repniku iz Ruš ter Janezu Lisičarju iz Laškega. Znanje, ki smo ga pridobili, bomo pridno uporabljali na naših gasilskih intervencijah.

Od desne proti levi: Jože Kašnik, predsednik gasilcev v Dovžah in član poveljstva pri GZMD, Branko Smrtnik, poveljnik GZMD, podpoveljnik koroške regije in predsednik PGD Slovenj Gradec, Franc Areh, predsednik Sveta KGZ, predsednik GZMD in podpoveljnik PGD Stari trg. Vsi trije so uspešno opravili tečaj za delo z motorno žago.

Gasilski sekači

Tradicionalni turistični dan Občine Podvelka

Mag. Jože Marhl

Tudi letos je odbor za turizem Občine Podvelka v sodelovanju z vaškimi skupnostmi in društvi v občini organiziral tradicionalni turistični dan. Tokrat je bil v Vaški skupnosti Brezno. Program dneva se je pričel na župnijskem dvorišču v Breznu, kjer od lanskega leta raste potomka najstarejše trte na svetu z mariborskega Lenta – žametna črnina. Poleg nje pa raste tudi okoli 250 let stara trta (ocena častnega

Prvi grozd je obral skrbnik trte Anton Zaletelj (desno), ob njem župan in gospodar trte Anton Kovše

Ekipe Vaške s kupnosti Brezno pripravljajo restan krompir, ob njih župan Anton Kovše (tretji z desne)

viničarja mesta Maribora mag. Toneta Zafošnika), ki je prav tako žametna črnina.

Številne zbrane je nagovorila predsednica odbora za turizem Slavica Pečovnik Urh. Med drugim se je zahvalila vsem sodelujočim za pomoč in sodelovanje pri pripravi in realizaciji občinskega turističnega dne. Župan Občine Podvelka in gospodar potomke najstarejše trte Anton Kovše je v svojem nagovoru med ostalim orisal zgodovino potomke najstarejše trte, ki raste v Breznu, in prosil njenega skrbnika Antona Zaletelja, da spregovori o trgatvi. Skrbnik potomke, kot dolgoletni vinogradnik in enolog, je to nalogo strokovno opravil. Posebej pa je poudaril, da je bila okoli 250 let stara žametna črnina na župnijskem dvorišču v preteklih letih dobro oskrbovana, za kar gre zahvala že pokojnemu Mihaelu Viltušniku za njegovo 50-letno oskrbo trte in enako Alojzu Ropiču za 31 let nege trte, ki je to poslanstvo prevzel od Mihaela in skrbel za trto vse do lanskega leta. Sledila je pokušnja grozdja. Skrbnik trte je obral prvi grozd s potomke najstarejše trte in dal grozdje poskusiti gospodarju trte, ki je ocenil, da je pridelek visoke kvalitete, saj je bila po meritvah sladkorna stopnja grozdja dobrih 80 stopinj Oechslejev, in zatem dal dovoljenje za začetek trgatve. Brači so obrali z obeh trt 70 kilogramov zlahtnega grozdja in iz njega stisnili okoli 55 litrov vinskega mošta. Po končani trgatvi so sneli še klopotec in se trti zahvalili za obilni pridelek, tako da so okoli nje posipali prepereli hlevski gnoj. Posebni gost trgatve je

bil znani ovtar (čuvaj) Stare trte na Lentu v Mariboru Alojz Jenuš - Slavek, ki to nalogo opravlja že 26 let. V svojem nagovoru je poudaril, da mora tudi Občina Podvelka v bodoče imeti svojo vinsko kraljico, saj ima potomko najstarejše trte na svetu. Program trgatve, ki ga je povezovala Dagmar Pečovnik, so obogatili Ljudske pevke s Kaple na Kozjaku in Sebastijan Lipuš z recitacijami, za veselo razpoloženje do konca turističnega dne pa so poskrbeli Ljudski godci iz Gradišča na Kozjaku. Sledil je pohod dolžine slabih pet kilometrov do Svečkovega mлина, znane turistične točke na Remšniku, z vmesnim okreplilom pri Lakošju. Pohodniki so si z zanimanjem ogledali mlin z vodnim kolesom, ki po potrebi še vedno obratuje in melje kvalitetno moko. V akumulacijskem jezeru za mlinom pa je možen tudi športni ribolov. Najmlajši pohodnik je bil štiriletni Valentino.

V času pohoda so ekipe vseh petih vaških skupnosti Občine Podvelka na rekreacijskem centru v Breznu po svojih receptih pripravljale restan krompir s številnimi in izvirnimi prikuhami.

Pokušnja jedi se je pričela po vrnitvi pohodnikov. Vse ekipe so si za kvaliteto te pripravljene znane jedi zaslužile najvišjo oceno in priznanje. To pa potrjuje tudi dejstvo, da se želodčki, kljub že polnemu volumnu niso mogli odreči pokušnji restanega krompirja iz loncev vseh petih vaških skupnosti. Ni pa manjkal tudi posladek. Za to je poskrbel ekipa Vaške skupnosti Podvelka s palačinkami s širokim izborom namazov. Kot se za ta letni čas spodobi, so dišali tudi pečeni kostanji. Poskrbljeno je bilo tudi za otroke, ki so ustvarjali umetnine v svoji delavnici. V spomin na ta dan sta predsednica Vaške skupnosti Brezno Tanja Žavcer in predsednik Društva za šport in rekreacijo Splavar Brezno-Podvelka Drago Selič vsem ekipam vaških skupnosti in županu Antonu Kovšetu vročila spominske kupalnice. Čebelar Marko Glazer pa je čebelje proizvode na ogled postavil ...

Brači pred začetkom trgatve

Pameče-Troblje – olimpijska vas

Franc Areh

Med 17. in 24. julijem je potekala prva gasilska olimpijada v Republiki Sloveniji. V Kočevju, kjer je potekalo tekmovanje, je vseskozi plapolal olimpijski ogenj in

vzpodbujal tekmovalce iz dvajsetih držav. Tekmovanje je potekalo pod vodstvom CTIF mednarodne komisije. Vse do četrтка, 21. julija, so potekale priprave na tekmovanje pod budnimi pogledi mentorjev in sodnikov, v četrtek pa je šlo zares. Nestrpnost med tekmovalci in navijači je naraščala, saj so uradne rezultate objavili šele v petek. **Mladinke PGD Pameče-Troblje so dobile zlato medaljo in postale zlate olimpijske tekmovalke,**

mladinci PGD Pameče-Troblje pa so dosegli drugo mesto, torej so dobili srebrno medaljo.

Po slavnostnem sprejemu v domačem kraju, kjer slavja nikakor ni bilo konec, jih je na slavnosti seji Mestne občine Slovenj Gradec sprejel tudi župan Matjaž Zanoškar in jim podelil zlata odličja. Vsem nastopajočim na olimpijadi iskreno čestitamo.

Gasilci in gasilke pri županu

Pravi kmečki praznik

Manca Javornik

Med stanovalci Koroškega doma starostnikov Črneče je vsako leto težko pričakovan praznik, ki so ga včasih poznali pod različnimi imeni. *Flincanje, kožuhanje, šopinanje* ... Slovenska beseda za to opravilo je ličkanje. Stanovalci se zberejo v domski jedilnici, kjer ob druženju očistijo koruzo listov in jih zvežejo po dve skupaj. Da opravilo hitreje steče, pojejo in se okrepčajo z domačim moštom. Za pravo koroško *gavdo* je poskrbel *frajtonar* Grega. Stanovalci so med delom tudi zaplesali. Težko delo pa zasluži tudi malico – domači *špeh* na črnem kruhu.

17. razstava malih živali

Janez Švab

V zadnjih dneh oktobra je bil v Mežici, posebej za najmlajše, velik dogodek. V prostorih športne dvorane je potekala razstava z ocenjevanjem malih živali. Ljubitelji malih živali iz severovzhodne Slovenije so zbrali okrog 300 golobov, 200 kuncev, 100 primerkov vodne divjadi in 50 živali, ki ji rečejo okrasna perutnina.

Organizatorji, Društvo gojiteljev malih živali Koroške, so prispevali ogromno dela za pripravo, zaščito in čiščenje prostorov, tako da lahko mirno rečemo – v slogu znanega nogometnega trenerja – kapo dol pred njimi. Poleg ljubiteljev teh malih, pristrčnih »carkljančkov« so se razstave najbolj razveselili otroci, ki jih starši kar niso mogli spraviti domov. Kar nekaj joka je bilo in besed, ki so pomenile »ne gremo še domov«. Tudi za tiste, ki nismo poznavalci razlik med lepimi primerki, je bilo poskrbljeno. Pred kletko vsake vrste je bil napis, ki je označil prvaka pasme. Prvaki so se res obnašali zvezdniško in pri večini si lahko že na daleč ugotovil, da je prav on prvak.

Pri ogledu razstave mi je posebej padla v oči domača vzgojena vrsta, ki jo je Igor Čegovnik vzgojil pravzaprav po naključju. V njegovem golobnjaku sta se sparila samec kitajskega goloba in samička starega orientalskega galebčka. Mladi križanci so lastnika očarali z lepoto in začel je z načrtnim delom. Živali prenašajo genetske lastnosti na svoje potomce.

Vrsto je poimenoval koroški galebček in ker ustreza vsem evropskim standardom

Koroški galebček

za priznanje pasme, je ta v Sloveniji uradno priznana od lanskega leta.

Koroški galebček je srednje velik golob z izrazitim značajem, zaokroženo glavo s skoraj srednje dolgim kljunom z dobro razvitim žabojem, z nogavičasto operjenimi nogami in je dokaj podoben galebčkom, kamor je po klasifikaciji tudi uvrščen. Za koroškega galebčka so izdelani standardi in strogi ocenjevalni kriteriji. Osebnost mi je ta lepa, svojevrstna vrsta golobov takoj padla v oči in si podobno kot gojitelj želim, da se bi ta vrsta pojavila v več slovenskih golobnjakih in posledično na razstavah, kajti res je edinstvena. Rad imam naravoslovne revije ali televizijske oddaje na to tematiko, a žal do sedaj za to čudovito žival še nisem niti slišal. Upam, da bo o tem še kdo kaj napisal ali posnel.

Razstavni prostor

Pod zelenim klobukom

Lovska družina Strojna

Janez Švab

Za predstavitev Strojne, kraja in ljudi ter Lovske družine Strojna sem si izbral pesem enega najbolj poznanih Strojancev, Blaža Mavrela. Pesmi tega širši javnosti manj poznanega koroškega bukovnika so mi zelo pri srcu in tudi marsikateri drugi ljubitelj narave bi jih z veseljem prebral.

Vzrok je verjetno v podobnem doživljanju narave in v ljubezni do gozda, do skrivnostnih trenutkov v njem ali enostavno zaradi ljubezni do tihega, romantičnega pevcu v njem, divjega petelina. Izbral sem med njegovimi pesmimi V gozdu, Divji petelin in Strojna nad Mežiško dolino. Lepe, enostavne in zelo pristrčne pesmi opišejo gozd, svatovsko petje in tragično smrt divjega petelina, lepoto krajine in trdo življenje človeka v kraju nad reko Mežo.

Strojna nad Mežiško dolino

*Visoko tu cerkva bela stoji,
okrog po bregih so domovi ljudi.*

*Naš davni je človek tu kraj si izbral,
posekal gozdove, si njive skopal.*

*So hude gnojvože v te strme bregu,
ko dobra pa volja pomaga, vse gre.*

*Sred leta najlepše zapoje nam zvon,
je lepa nedelja, Urh, farni patron.*

*Vsa fara se zbere, še drugi tedaj,
popoldne pa v krčmi veseli je raj.*

*Bregovi kruh, »vino« nam tepke rode,
harmonike, pesmi se rade glase.*

*Vesel je Strojnanec, je star ali mlad,
vsak dela in poje in pije prav rad.*

*Domačo on kapljico v čislih ima,
ki zdravje, pogum, dobro voljo mu da.*

*Težaven dovolj je bregovni ta svet,
mikavna je cerkev in z vrha razgled.*

*Vsak svoje blago in pohvali svoj kraj,
zavidati nas pa kdo nima kaj.*

O samem nastanku Lovske družine Strojna je bilo več napisanega že ob predstavitvah Lovskih družin Jamnica in Prežihovo. Pravzaprav je Lovska družina Strojna nastala že leta 1949, ko so na območju občin Prevalje in Ravne na Koroškem nastale LD Uršlja gora, LD Strojna in LD Jamnica.

Po petih letih je prišlo do novih delitev in združevanj in nastale so današnje LD Prežihovo, LD Strojna in LD Jamnica. To leto, 1954, Strojanci štejejo za leto ustanovitve. Ob šestdesetletnici svojega

delovanja nameravajo izdati obširnejši zbornik, v katerem bodo zbrani vsi podatki. Danes imajo podatke o ustanovitvi in delovanju družine v teh sedemindesetih letih posamezni člani in samo zbiranje podatkov bo terjalo veliko dela.

Lovišče LD Strojna je reliefno dokaj zahtevno področje, kjer se že nekako neha »gorska« divjadi in se pričenjajo stanišča »nižinske« divjadi. Glavna lovna vrsta divjadi je tu srnjad. Letno iz lovišča

odvzamejo sicer okrog 90 živali, a kaj, ko je davek pogina zaradi cestnega in železniškega prometa ter košnje okrog četrte. Le občasno v njihovo lovišče zaideta gams ali divji prašič. Pri mali divjadi z odstrelom kar dobro skrbijo za uravnoteženo številčnost lisic, kun in sivih vran. Z izkupičkom od prodaje divjačine in z odpovedovanjem lastnega lova v korist gostov morajo dobro gospodariti, da lahko opravijo vsa dela v lovišču, vzdržujejo vse lovske naprave in dobro skrbijo za svojo lovsko kočjo.

kratkoblačniki

Regijsko srečanje UPI

Nataša Konečnik Vidmar

Spodbujanje ustvarjalnosti, podjetnosti in inovativnosti mladih v osnovnih in srednjih šolah je glavni cilj in namen 3-letnega programa, katerega nosilec na nacionalnem nivoju je Javna agencija RS za podjetništvo in tuje investicije JAPTI. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije skupaj s partnerji in podizvajalci izvaja program v osnovnih šolah. Cilji projekta so dvigniti zavest in spoznanja o podjetništvu, spodbujanje podjetnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti mladih ob vključevanju in

povezovanju ključnih deležnikov: učencev, učiteljev, staršev, mentorjev, umetnikov, inovatorjev, znanstvenikov, podjetnikov iz lokalnega okolja.

Podjetniški center Slovenj Gradec v projektu sodeluje kot izvajalec krožkov UPI za območje koroške regije, v katerih je v preteklem šolskem letu sodelovalo 69 učencev 1. in 2. triade iz 1. OŠ Slovenj Gradec, 2. OŠ Slovenj Gradec, OŠ Mislinja in OŠ Brezno. Mladi koroški podjetniki so v kroških UPI skozi igro spoznavali in krepili ustvarjalnost, podjetnost in inovativnost (UPI) ter izvedli izbrano podjetniško idejo: kino, boljšo tržnico, nogometni turnir, delavnice za otroke, koncert.

V petek, 14. 10. 2011, je na 1. OŠ Slovenj Gradec potekalo zaključno regijsko srečanje, kjer so mladi predstavili svoje dosežke pri krožku UPI ter svoje podjetniško znanje predstavili na podjetniškem kvizu. Lepo je biti podjetnik. Čarodej Toni jim je predstavil tudi nekaj čarovniških trikov. Srečanja sta se poleg staršev, učiteljev, predstavnikov JAPTI in

OZS in v krožke vključenih podjetnikov udeležila tudi župana občin Slovenj Gradec Matjaž Zanoškar in Mislinja Franc Šilak, ki sta izrazila zadovoljstvo nad doseženimi rezultati ter izpostavila pomen podjetnosti mladih. Udeleženci so se strinjali, da bi spodbujanje ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti mladih moralo postati redna praksa v osnovnih šolah.

Drobtinico Mislinjčani že dobro poznajo

Marijan Križaj

Ob 16. oktobru, svetovnem dnevu hrane in boja proti lakoti, je bilo v avli TUŠ centra v Mislinji živahno tudi letos. Precej občanov se rado zadrži ob stojnici Rdečega križa, saj je Drobtinica že tradicionalna akcija pomoči šolarjem tukajšnje osnovne šole.

S prispevkom obiskovalci radi darujejo drobtinico za prehrano učencev, ki so takšne pomoči potrebni. Seveda radi prisluhnejo mladim, ki spregovorijo, zakaj ponujajo hlebčke okusnega kruha. Šestošolec Sandi Pečečnik, ki v prostem času rad postori kaj koristnega, je v sobotnem jutru pripeljal v avlo štiri pridne

Stojnica osnovnošolcev (foto: Majda Škrinjar)

pomočnice. Ana, Alja, Blažka in Lara so najprej poskrbele za sceno. Ob nasvetih »duše Drobtinice«, Majde Škrinjar, so položile kruh v vrečke in ga vabljivo razstavile po mizi. Sandi in dekleta so

prikupno obkrožali kupce ter predstavljali namen te humane ponudbe. Ko je hlebčkov zmanjkalo, so bili vsi veseli. Razumljivo, da so si zaslužili malico, zahvalo pa tudi. Zdelo se mi je prav, da hvalo še zapišem. Seveda tudi aktivistkama KORK Mislinja, Majdi Škrinjar in Meti Šertel. Prav tako vsem krajanom, ki so s svojim prispevkom pomagali uresničiti namen, ki ga Drobtinica troši, najlepša hvala. Hvaležnost izrekam še razumevajočemu vodstvu TUŠ centra, ki nas sleherno leto z veseljem pozdravlja v svojih prostorih.

Šport

Žolnirjev pohod na Kremžarico

Mirko Tovšak

Tri leta so že minila, odkar nas je za vedno zapustil naš prijatelj, gornik in vsestranski ljubitelj narave Mirko Žolnir. Domačini se ga spominjamo kot navdušenega planinca, ki je dolga leta deloval tudi v organih Planinskega društva Slovenj Gradec, še pred tem pa v upravnem odboru PD Velenje, kjer je v rudniku Velenje tekla tudi njegova službena pot.

Spominjamo se ga tudi po tem, da je bil vnet kronist, zapisovalec pomembnejših dogodkov v delovanju planinske organizacije pa tudi iz življenja domačega kraja Slovenj Gradca, kjer je živel in deloval vse do svoje prerane smrti. Bil je poln idej. Na njegovo pobudo so planinci organizirali številne množične pohode. Tako je bil pobudnik Arničevega pohoda na Raduho, Šisernikovega pohoda od Dravograda do Kremžarice in vsakoletnega pohoda

k Arihovi peči na avstrijskem Koroškem. Planinsko društvo Slovenj Gradec je do pred dvema letoma vsako leto ob dnevu OZN organiziralo Pohod miru iz Slovenj Gradca do Kremžarice. Pred tremi leti, kmalu po smrti Mirka Žolnirja, pa so se slovenjgraški planinci dogovorili, da bodo ta pohod preimenovali v Žolnirjev pohod in se na ta način tudi oddolžili svojemu preminulemu članu za zavzeto delo v njihovem društvu. Letos je Planinsko društvo Slovenj Gradec ob številnih drugih prireditvah, ki so se odvijale ob dnevu OZN v Slovenj Gradcu, pripravilo drugi tradicionalni Žolnirjev pohod na Kremžarico. Udeležilo se ga je okrog 200 pohodnikov. Nekateri so kasneje svojo planinsko pot nadaljevali še do kočice Planinc, ostali pa so se po prijetnem druženju v planinskem domu na Kremžarici zadovoljni vrnili nazaj v dolino.

Udeleženci pohoda

Poletimo z golobico miru – tek miru ob dnevu OZN

Ida Robnik

Tudi »GG-jevci« smo aktivni in fit; na maratonu Drago Pogorevc

V nedeljo, 16. oktobra 2011, je bil že tradicionalni tek po ulicah Slovenj Gradca, ki ga je organizirala Mestna občina Slovenj Gradec. Izvajalec je bil Atletski klub Slovenj Gradec, ki je skrbel, da je vse potekalo pravilno. Poleg državnega prvenstva v uličnih tekih za osnovne in srednje šole je razdalja na 10 km štela tudi za točke štajersko-koroškega pokala.

Biserna poroka Anice in Edvarda Kranjca

V mesecu septembru, natančneje 24., sta ponovno dahnila da Anica in Edvard Kranjc iz Gornjega Doliča 65 v občini Mislinja, kjer živita in uživata svojo jesen življenja. 24. septembra 2011 sta, oba čila in zdrava, praznovala že biserno poroko, 60. let skupnega življenja. Njuno življenjsko pot je skušala vojna in sta oba izkusila vojne tegobe, Anica kot kurirka partizanom in sužnja za Nemce, saj je za njih pod prisilo kopala jarke, Eda pa je kot partizan branil domovino.

Ljubezen je bila silno velika in je premagala kilometre oddaljenosti. Tako se je Anica po poroki preselila iz Koprivnice na Kozjanskem k Ediju na takrat skromno kmetijo, kjer sta z veseljem obdelovala zemljo in jima je danes zelo v ponos! Čeprav je njuna pot zahtevala veliko preizkušenj in trpljenja, sta lepo vzgojila tri otroke, sedaj pa jima za poplačilo in razvedrilo krajša dneve šest vnukov in šest pravnukov. Praznovanje sta pripravila kar na domačem »pikniku« ob jezeru, ki je pravi kraj za sprostitve in razvedrilo. Praznovanje je uspelo, saj je bilo vreme prečudovito in sta se s prijatelji in sorodniki zabavala do poznih večernih ur.

M. S.

Srečno poročena že 60 let

Literati DU Slovenj Gradec predstavili svoje stvaritve

Ida Robnik

V Domu upokojencev Slovenj Gradec se je 28. oktobra popoldan dogajalo kulturno srečanje članov slovenjgraškega Društva upokojencev ob peti izdaji glasila Naša beseda ter ob izidu tretje zbirke zgodb Ivana Rusa z naslovom Spomin živi.

Da ustvarjalnost v zrelih in poznih letih življenja ne zamre, temveč se pri nekaterih posameznikih celo porodi in kali, dokazujejo člani literarne sekcije DU Slovenj Gradec. Nova izdaja glasila Naša

Ustvarjalnost povezuje

Nadaljevanje na str. 22

beseda je zbirka kratkih literarnih del, proznih in liričnih; nekatera so izjemna, polna globokih čustev, spet druga pripovedi spominov iz občutljivih obdobij življenja posameznika, pa tudi vsebine iz današnjih aktualnih dogajanj, polne hudomušnosti in satiričnega pridiha. Avtorji so pred polno dvorano poslušalcev, več kot sedemdeset jih je prišlo, sami brali svoja dela, glasbene vložke je prispeval Ivan Lipovšek s klavirsko harmoniko in petjem, med drugim tudi avtorskih besedil, program pa je povezovala Helena Rotovnik.

V drugem delu dogajanja je Ivan Rus predstavil svojo trejo knjigo *Spomin živi*, zbirko zgodb iz svojega življenja. S spremno besedo je knjigo priporočila dr. Zinka Zorko, ki se je predstavitev tudi udeležila.

V neuradnem delu so udeleženci prireditve kramljali in načrtovali naslednje skupne dogodke ob dobrotah, ki so jih pripravile članice društva.

Za glasbene vložke je poskrbel Ivo Lipovšek

Predstavitev knjige *Spomin živi*

Milena J. Cigler

Kaj odlikuje pisanje Ivana Rusa, da ne moreš odnehati, ko začneš brati njegove knjige? Zgode in nezgode »malega« človeka, ki nastajajo vsakodnevno in jih njegovo pozorno oko in pero prikažeta v luči humorja, da naenkrat postanejo zanimive in nevsakdanje.

Njegovi ponesrečeni poskusi, da bi obogatel, so se vsi po vrsti končali tragikomično. Da, ta zabavna plat njegovega pisanja, ko se moraš na glas smejeti posebnim situacijam v začetku dobro zamišljenih »projektov«, ko polži, nabrani za prodajo, pričnejo plezati po zidovih, in ko se kokoši mastijo z dragimi kalifornijskimi deževniki, za katere se pozneje izkaže, da so navadni črvi. Res, zdaj ko nas vse pesti suša v denarnici, se lahko vsaj nasmejemo, saj je smeh zastoj.

Čisto živo si lahko predstavljam, kako je s sovojakom z ognjem ubijal muhe na albanski meji, saj so tudi meni »zamorile« poletje, in potem goreči šotor ter njuno hitro ukrepanje. Zasluge za tako učinkovite zgodbe imajo njegov klenci govor in jedrnatih stavki, ki ne poznajo nobenega olepševanja. Skoraj ne zasledimo kakih pridevnikov, je pa prav »neusmiljen« tudi do svojih neumnosti in zato še toliko bolj prisrčen in simpatičen. Z njim se lahko poistovetim in to mi je v veliko olajšanje, saj včasih smo umetniki res sila nepraktični in naivni.

Rodil se je v številni družini (devet otrok) na

Ravnah na Koroškem. Kljub pomanjkanju v mladih letih pa se teh let spominja z ganjenostjo, obarvano z bridkostjo, kar ugotovimo iz nekaterih črtic.

Ivan Rus je pravo, prijetno odkritje v prozi koroških piscev in o tem razmišlja prof. dr. Zinka Zorko (iz spremne besede *Knjigi na pot*): »Dober pripovednik Ivan Rus obvlada trdno jezikovno zgradbo z dvostavnimi povedmi in pogostimi vrivki v premem govoru, kaže pa tudi odlike pesniškega jezika.« *To noč ni zatrepetala nobena zvezda, ni se pokazal vrh Sv. Ane, ni zašumel list na*

hrastu, pa tudi vetrovi niso trkali na vrata. (Poker)

Izraža tudi grenko razočaranje: »Mislim sem, da imam dobre prijatelje in da mi bodo v nesreči pomagali. A to upanje me je prevaralo. Najbolje je, da zaupaš sebi, saj si sam sebi najboljši prijatelj.«

Odlomke iz njegove knjige je brala Helena Rotovnik. Ivan Rus se je ob predstavitvi toplo zahvalil pokroviteljem, ki so s svojimi prispevki omogočili izid njegove tretje knjige.

Želja se mi je izpolnila

Ivan Rus

Bilo je takrat, ko sem se kot fantič z okornim jezikom spraševal, kaj bom, ko bom velik. Že takrat sem sanjaril, da bom postal zidar. Pri nas je že tradicija, da so v sorodstvu zidarji. Moj ded je bil zidar, pa tudi moj oče si je zgradil hišo tako rekoč sam.

V otroštvu sem večkrat sanjaril, kako bom zidal stolpnice in betoniral kopalne bazene. Z mladostnim žarom sem se vpisal v zidarsko šolo na Muti. Zelo sem se bal, da morda ne bom sprejet, saj sem osnovno šolo izdelal le z dobrim uspehom. Nisem imel zaupanja vase, podcenjeval sem svoje sposobnosti. Le kako bom metal malto na zid? Pozneje, v času prakse, sem moral po mentorjevem naročilu zgraditi zid. Ko sem ga dokončal, je bil bolj podoben

stopnicam kot zidu, pa še kriv je bil. Še sedaj se včasih nasmejem svojemu »umetniškemu« prvencu. No, še slabše se mi je godilo, ko sem ometaval svoj izdelek. Vsa malta, ki sem jo nametal na površino, je koj popadala na tla, moja delovna obleka pa se je spremenila v maltni oklep. Da ne bom govoril o sebi samo slabo, moram priznati, da se mi je tu pa tam posrečil tudi kak lep izdelek. Kadar me je mentor pohvalil, sem se čutil polaskan, kar napihnil sem se kot žaba.

Vse prehitro so minila moja učna leta, ki so bila zares lepa. A tudi kanček pelina je bil vmes. Nikoli ne bom pozabil svojih učiteljev, ki so se trudili z menoj. Upal sem, da bom dobil službo, pravzaprav pripravništvo. Rad bi pokazal, da sem se veliko naučil v triletni poklicni šoli na Muti, da torej nisem hodil tja gledat izložb. Moja glavna skrb je bila, da se osamosvojim in se pripravim za samostojno življenje. V meni je še sedaj veliko delovne vneme, zato kar zidam, zidam in zidam ...

Prva likovna razstava v Tisnikarjevi rojstni hiši

Mirko Tovšak in Marijan Kržaj

Foto: Jože Tasič

Jože Tisnikar, priznani slikar samouk, rojen v Mislinji, je pretežno znan po svojih slikah, na katerih je upodabljal temne podobe mrtvih, portrete in naravne pejsaže. Še najbolj znan pa je njegov opus slik z upodobitvijo krokarjev. Rojstna hiša tega umetnika je stisnjena v ozko sotesko Mislinjskega jarka, žal pa niti v obdobju po slikarjevi smrti ni doživela temeljitejše obnove. Spomnimo se, da je Jože preminil pred 13 leti v prometni nesreči kmalu po odprtju njegove največje razstave v umetnostni galeriji v Slovenj Gradcu. Ob ustanovitvi nove Občine Mislinja si je takratni župan Mirko Grešovnik zelo prizadeval, da bi se v Tisnikarjevi rojstni hiši

Župan Šilak je v uvodnem nagovoru obljubil, da si bo občina v prihodnje prizadevala, da bi sčasoma le dokončno uredila spominsko sobo in da bi tako Tisnikarjeva rojstna hiša, ki je sicer v lasti te lokalne skupnosti, doživela tudi temeljito obnovo.

uredila spominska soba. Žal ideja za časa njegovega županovanja ni bila uresničena, novi župan Robnik pa temu ni bil naklonjen in tako se pri obnovi Tisnikarjeve rojstne hiše ni ničesar spremenilo. V letošnjem letu pa je pobudo za urejanje hiše prevzela skupina entuziastov z Dorotejo Stoporko na čelu. Najprej so ustanovili Kulturno društvo Jože Tisnikar, v katerega je včlanjeno lepo število Mislinjčanov, pretežno tistih, ki jim je likovna umetnost pri srcu ali pa se s slikanjem amatersko ukvarjajo.

V večernih urah zadnjega oktobrskega petka se je v rojstni hiši Jožeta Tisnikarja zbralo veliko ljudi. Da bi nas spomnili, da je od smrti tega velikega umetnika minilo že

trinajst let, so člani kulturnega društva, ki si je nadelo njegovo ime, pripravili razstavo. Ker o spominski sobi tega našega rojaka že leta le sanjamo, so prostor pripravili do te mere, da so lahko po stenah obesili umetnine. Po njih je s slike drsel Jožetov pogled. Dobrodošlico prisotnim je izrekel župan Franc Šilak. Z veseljem je pozdravil podžupana Mestne občine Slovenj Gradec, Vinka Vrčkovnika, saj je eminentni gost poosebljal povezanost obeh občin tudi na kulturnem področju. Posebej se je obiskovalcem vtisnila v spomin Tolstojeva misel Umetnost je ogledalo življenja. Z njo je govornik namreč poudaril, da pomeni sporočilnost Tisnikarjevih slik nekaj, kar presega čas. Pohvalil je prisotne umetnike in se zahvalil vsem, ki so razstavo pripravili. O udeležencih slikarske kolonije Jožeta Tisnikarja, Kozjak 2011, je spregovoril predsednik društva Zoran Ogrinc. Z besedami nas je popeljal od slike do slike, pristrčnega aplavza pa so bili ob prisotnih umetnikih deležni tudi tisti, ki so upravičeno izostali. Ob kozarčku zakuhanega vina in domačih dobrotah smo veselo poklepetali. Spomin na strica, ki je

Izkazal se je Prevent Mislinja, ki je vsem sodelujočim slikarjem podaril slikarsko delovno opravo.

tudi meh harmonike rad raztegnil, je s frajtonarico pričaral Drago Tisnikar. Jožetovi bratje so bili družjenja po lepem kulturnem utrinku še posebej veseli. Tisti, ki nam je Jože Tisnikar močno pri srcu, pa smo si zaželeli, da bi bile naslednje razstave v spominski sobi, na katero bi lahko bili ponosni tako kot na umetnikove mojstrovine.

»Hej, pod Peco, Uršljo goro«

Marta Krejan

Foto: Ana Erjavec

»Hej, pod Peco, Uršljo goro ljudstvo se budi, z delom v dolu in planini pesem se glasi,« je zapel mešani pevski zbor pod taktirko Urške Vezonik. Ob ustanovitvi so pevski zbor poimenovali po naši gori – Pevski zbor Urška – in se kmalu naučili tudi svojo himno Na Uršljo goro. Tradicionalno vsako leto organizirajo planinski pohod

članov društva na Uršljo goro, kjer se vedno predstavijo tudi s petjem. V članih pevskega zbora Urška je že nekaj časa tlela želja, da se Koroščem predstavijo s planinskimi pesmimi in letos so temu namenili celoletni projekt. Prvič so se s koncertom »Hej, pod Peco, Uršljo goro« predstavili v Kulturnem centru na Ravnah spomladi, oktobra pa jih je gostila še občina Črna. Pesmi so ob spremljavi čudovitih diapozitivov z motivi iz narave Ane in Boštjana Erjavca poslušalcem nudile dvojni užitek in sprostitve, še večji pridih svečanosti pa sta doprinesla violinist Gregor Vezonik in pianist Matjaž Marinč.

Oktobra v Črni

Socialni izzivi

Kaj bo z otroškim dodatkom in plačilom za vrtec?

Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev

Polonca Jakob Krejan, univ. dipl. soc. del.

V začetku leta 2011 stopi v veljavo Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljevanju ZUPJS), ki ureja pravico do **otroškega dodatka, denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka in državne štipendije**. Prav tako se nanaša na **znižanje plačila za programe vrtcev, na subvencijo za malice za učence in dijake, subvencijo kosil za učence, subvencijo prevozov za dijake in študente, oprostitev plačil socialnovarstvenih storitev in prispevek k plačilu pravic družinskega pomočnika, subvencijo najemnin, pravico do kritja razlike do polne vrednosti zdravstvenih storitev za socialno ogrožene osebe in na pravico do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje**.

Uveljavitev ZUPJS vnaša štiri glavne novosti:

- enotna vstopna točka: vse pravice uveljavljate pri centru za socialno delo (v nadaljevanju CSD);
- določen je vrstni red uveljavljanja pravic;
- nekateri prejemki se zvišujejo, vendar se bo po novem pri odločanju o pravicah poleg dohodka bistveno bolj kot doslej upoštevalo tudi premoženje;
- večja pravičnost in preprečevanje zlorab.

Nova zakonodaja ukinja:

- januarja 2012 se ukinja državna štipendija za dijake, mlajše od 18 let. Družine, v katerih so dijaki do 18. leta starosti, bodo lahko, če bodo izpolnjevale pogoje, dobile višji otroški dodatek;
- z uveljavitvijo nove zakonodaje, torej s 1. januarjem 2012, se ukinja državna pokojnina. Dosedanji prejemniki državne pokojnine bodo lahko, če bodo izpolnjevali pogoje, prejeli denarno socialno pomoč in/ali varstveni dodatek. CSD bo preračune opravil po uradni dolžnosti in vsem dosedanjim prejemnikom državne pokojnine v treh mesecih po uveljavitvi zakona izdal odločbe.

Vloga

Vlogo lahko dobite na spletni strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju MDDSZ), na portalu e-uprava in na spletnih straneh CSD, tako da jo lahko natisnete, lahko jo boste kupili pa tudi v knjigarnah. Vlogo lahko na krajevno pristojni CSD od 1. 12. 2011 dalje (glede na vaše stalno prebivališče)

dostavite osebno, po pošti ali elektronsko (preko portala e-uprave).

Pomembno

Vlogo morajo v decembru oddati tisti:

- ki želijo s 1. 1. 2012 uveljaviti znižano plačilo vrtca;
- ki imajo pravico do otroškega dodatka priznano samo do 31. 12. 2011, če želijo otroški dodatek prejemati neprekinjeno tudi po 1. 1. 2012.

Vlogo lahko v decembru oddajo tisti:

- ki bodo zaradi izgube državne štipendije za otroka do 18. leta starosti s 1. januarjem ostali brez štipendije in lahko zaradi tega pridobijo višji otroški dodatek;
- ki želijo imeti pravice ne glede na to, da jim s 1. januarjem ne potečejo, odmerjene že skladno z novim zakonom.

Tokrat bom opisala pravico do otroškega dodatka in znižanje plačila za programe vrtcev, v naslednji številki pa še ostale pravice iz ZUPJS (denarno socialno pomoč, varstveni dodatek, državno štipendijo, subvencijo malice za učence in dijake, subvencijo kosila za učence, subvencijo prevozov za dijake in študente, oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev, prispevek k plačilu sredstev, namenjenih za plačilo oziroma doplačilo pravic družinskega pomočnika, subvencijo najemnin, pravico do kritja razlike

do polne vrednosti zdravstvenih storitev za socialno ogrožene osebe in pravico do plačila prispevka za obvezno zdravstveno zavarovanje).

Otroški dodatek

Pravico do otroškega dodatka ima eden izmed staršev oziroma druga oseba za otroka s prijavljenim prebivališčem v RS, in sicer do 18. leta starosti otroka, če izpolnjuje tudi druge pogoje po zakonu, ki ureja družinske prejemke. Za prvega otroka se šteje starejši otrok v družini. Tisti, ki trenutno prejme otroški dodatek, ga bo ne glede na uveljavitev nove zakonodaje prejel do takrat, kot je navedeno v odločbi. Samo zaradi uveljavitve novega zakona ni potrebno oddajati nove vloge. Lahko pa se odda vlogo že v decembru. V tem primeru bo CSD odločil po novem zakonu in ob otroškem dodatku odločil na novo še o drugih pravicah, ki jih oseba prejema. Novo vlogo za otroški dodatek morajo v decembru oddati tisti, ki jim stara odločba preneha z 31. 12. 2011, ali tisti, ki želijo to pravico uveljaviti prvič oziroma na novo (na primer, če se jim je v decembru rodil otrok). Po nasvetu MDDSZ naj oddajo nove vloge od 1. decembra 2011 dalje predvsem tisti, ki imajo dijaka, ki še ni dopolnil 18 let. Po novem, od 1. januarja 2012, namreč dijaki do 18. leta starosti ne bodo več upravičeni do državne štipendije, bodo pa starši zanje lahko uveljavljali višji otroški dodatek.

Otroški dodatek glede na uvrstitev v dohodkovni razred znaša mesečno:

Dohodkovni razred	Povprečni mesečni dohodek na osebo v % od neto povprečne plače	Znesek otroškega dodatka za otroka do konca osnovne šole ali do 18. leta (v evrih)			Znesek otroškega dodatka za otroka v srednji šoli, vendar najdalj do 18. leta (v evrih)		
		1 otrok	2 otrok	3 in naslednji otrok	1 otrok	2 otrok	3 in naslednji otrok
1	do 18%	114,31	125,73	137,18	188,31	179,73	243,55
2	nad 18% do 30%	97,73	108,04	118,28	142,73	153,04	206,88
3	nad 30% do 36%	74,48	83,25	91,98	110,48	119,25	162,89
4	nad 36% do 42%	58,75	67,03	75,47	85,75	94,03	128,58
5	nad 42% do 53%	48,04	56,06	64,03	68,04	76,06	103,27
6	nad 53% do 64%	30,44	38,10	45,71	43,44	51,1	71,17
7	nad 64% do 82%	22,83	30,44	38,10	28,83	36,44	49,65
8	nad 82% do 99%	19,88	27,50	35,11	19,88	27,5	34,69

Znižanje plačila za programe vrtcev

Vlogo za znižanje plačila za programe vrtcev za prihodnje leto morate oddati na novo. Nov obrazec lahko natisnete s spletne strani ministrstva in ga od 1. 12. 2011 **dalje oddate na krajevno pristojni CSD in ne več na občino** kot doslej.

Dohodkovni razred, ki določa plačilo vrtcev, se izračuna s povprečnim mesečnim dohodkom na osebo v odstotku od neto povprečne plače.

Dohodkovni razred	Povprečni mesečni dohodek na osebo v odstotku od neto povprečne plače	Plačilo staršev v odstotku od cene programa
1	do 18 %	0 %
2	nad 18 % do 30 %	10 %
3	nad 30 % do 36 %	20 %
4	nad 36 % do 42 %	30 %
5	nad 42 % do 53 %	35 %
6	nad 53 % do 64 %	43 %
7	nad 64 % do 82 %	53 %
8	nad 82 % do 99 %	66 %
9	nad 99 %	77 %

Staršem, ki ne uveljavljajo znižanega plačila, vrtec izstavi račun v višini najvišjega dohodkovnega razreda po lestvici iz prvega odstavka. Plačila vrtca so v celoti oproščeni tudi rejenci, ceno programa, v katerega je otrok vključen, pa krije občina, v kateri ima rejenc stalno prebivališče. Vlogo za oprostitev plačila vrtca za rejenca odda rejnik na krajevno pristojen CSD.

En računalnik, več uporabnikov in zasebnost

Zoran Laznik, MCSA

Računalnik postaja nepogrešljivo sredstvo za delo in skoraj v vsakem gospodinjstvu ga že imamo. Seveda si ga mora deliti več članov družine, ki pa si želijo tudi zasebnost, poleg tega pa je smiselno, da je skrbnik računalnika samo eden. In kaj narediti, da ne bo otrok po pomoti izbrisal pomembnih podatkov ali da ne bo mlajša sestra nagajivo kukala v elektronsko pošto starejše?

Kaj je uporabniški račun?

Uporabniški račun sistemu Windows pove, do katerih datotek in map imate dostop, v kolikšni meri lahko spremenite nastavitve računalnika in kakšne so vaše osebne nastavitve, namizje, bližnjice na namizju. Uporabniški računi omogočajo skupno rabo računalnika več osebam, s tem da obdržite vsak svoje datoteke in nastavitve. Vsaka oseba ima za dostop do uporabniškega računa svoje uporabniško ime in geslo.

Za domačo uporabo sta vam na voljo dve vrsti računov:

- standardni računi so namenjeni vsakdanji rabi računalnika;
- skrbniški računi omogočajo največji nadzor računalnika in jih je smiselno uporabljati le takrat, ko je to res potrebno.

Po namestitvi sistema Windows morate ustvariti uporabniški račun. Ta račun je skrbniški račun in omogoča, da nastavite računalnik in namestite programe, ki jih želite uporabljati. Ko je nastavev računalnika dokončana, je priporočljivo, da za vsakdanja opravila uporabljate standardni račun in geslo. Kadar je računalnik zaščiten z geslom, se lahko prijavi le oseba, ki geslo pozna. Na pozdravnem zaslonu, kjer se prijavite v sistem Windows, so prikazani računi, ki so na voljo v računalniku, in določena vrsta računa, tako da veste, ali uporabljate skrbniški ali standardni račun.

Zakaj standardni uporabniški račun namesto skrbniškega?

Standardni račun prepreči uporabnikom, da bi spreminjali nastavitve, ki vplivajo na vse uporabnike računalnika. Kadar ste v operacijski sistem Windows prijavljeni s standardnim računom, lahko počnete vse, kar lahko opravljate tudi v skrbniškem računu, uporabljate večino programov, nameščenih v računalniku,

ne morete pa nameščati ali odstranjevati programske in strojne opreme, brisati datotek, ki so nujne za delovanje računalnika, ali spreminjati nastavitve, ki vplivajo tudi na druge uporabnike računalnika. Če pa želite narediti nekaj, kar vpliva tudi na druge uporabnike računalnika, namestiti nove programe ali spremeniti varnostne nastavitve, lahko Windows zahteva, da vnesete geslo za skrbniški račun.

Zakaj skrbniški račun?

Skrbniški račun je uporabniški račun, ki omogoča tako spreminjanje nastavitve, da te spremembe vplivajo tudi na druge uporabnike. Skrbniki lahko spreminjajo varnostne nastavitve, nameščajo programske in strojno opremo ter imajo dostop do vseh datotek v računalniku. Prav tako lahko skrbniki spreminjajo druge uporabniške račune. Skrbnik je oseba z možnostjo spreminjanja nastavitve v računalniku, ki vplivajo na druge uporabnike računalnika. Skrbniki lahko spreminjajo varnostne nastavitve, nameščajo programske in strojno opremo, dostopajo do vseh datotek v računalniku in spreminjajo nastavitve drugih računov. Če se želite prijaviti kot skrbnik, morate imeti v računalniku uporabniški račun vrste Skrbnik.

Ustvarjanje novega uporabniškega računa

Uporabniške račune odprete tako, da kliknete gumb **Start**, nato **Nadzorna plošča**, **Uporabniški računi in družinska varnost** in **Uporabniški računi**.

Kliknite **Upravljanje drugega računa**. Če računalnik od vas zahteva skrbniško geslo, vnesite geslo. Kliknite **Ustvarjanje novega računa**. Vnesite ime novega uporabniškega računa in kliknite vrsto računa, nato pa kliknite **Ustvari račun**.

Spreminjanje vrste uporabniškega računa

Če ste skrbnik, lahko spremenite vrsto uporabniškega računa. Uporabniške račune odprete tako, da kliknete gumb **Start**, izberete **Nadzorna plošča**, kliknete **Uporabniški računi in družinska varnost**, **Uporabniški računi** in nato **Upravljanje drugega računa**. Če se pojavi poziv za vnos skrbniškega gesla, vnesite geslo. Kliknite račun, ki ga želite spremeniti, in kliknite **Spremeni vrsto računa**. Izberite vrsto računa in kliknite **Spremeni vrsto računa**.

Kako preklopim na drug uporabniški način?

Če imate v računalniku več uporabniških računov, lahko preklopite v drug uporabniški račun, pri tem pa se vam ni treba odjavljati ali zapirati programov. To se imenuje **Hitro preklapljanje med računi**. Če želite preklopiti na drug uporabniški račun, sledite navodilom. Kliknite gumb **Start**, pokažite na puščico zraven gumba **Zaustavitev**, nato pa kliknite **Preklopi med uporabniki**.

Štorklje so obiskale Mislinjsko dolino

Zdravko Miklašič

Bela štorklja (*Ciconia ciconia*) ali »štorklja« je v Sloveniji kot največji evropski ptič lahko prepoznavna selivka, ki je tradicionalno vezana na Prekmurje. Najdemo jo tudi v okolici Celja, na Dolenjskem in Notranjskem, v zadnjem času tudi na Gorenjskem. V tem letu smo opazili manjšo kolonijo teh ptic tudi v Mislinjski dolini. Nerazumevanje ali pogosto tudi nepoznavanje naravnih procesov nas sili v ugibanje o vzrokih, ki pogosto povzročajo pojavljanje te ogrožene vrste v novih okoljih. Nekateri ocenjujejo, da se je v zadnjih letih v Sloveniji njihovo število povečalo. Drugi so mnenja, da ne gre toliko za številčno povečanje, kot za iskanje primernejšega življenjskega prostora. Podnebne spremembe, katerim smo priča v zadnjem času, imajo zagotovo določen vpliv na vedenjske lastnosti tudi pri tej živalski vrsti. Glede na to, da smo jih opazili predvsem na travnikih, lahko sklepamo, da so stikale za hrano. Prehranjujejo se pretežno z malimi sesalci, dvoživkami, ribami, deževniki, kačami in žuželkami.

Če se bodo pojavljale tudi v prihodnjih letih, bomo z zanimanjem spremljali, ali se bo pojavilo tudi značilno gnezdo na dimniku, strešnem slemenu ali električnem oziroma telefonskem drogu.

»Izvidnica« na ulični svetilki v Mislinji (foto: Avgust Krebl)

Podjetniški center Slovenj Gradec, d. o. o., Razvojna agencija SORA, d. o. o., Javni zavod za kulturo, turizem in razvoj občine Rogatec, Slovenska prosvetna zveza, Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik in Krščanska kulturna zveza objavljajo v okviru izvajanja projekta DUO Kunsthandwerk

MREŽNI RAZPIS ZA IZBOR KAKOVOSTNIH ROKODELSKIH IZDELKOV ČEZMEJNEGA OBMOČJA

Partnerji želijo z razpisom pridobiti rokodelske izdelke, izdelane iz naravnih materialov, ki na sodoben način nadaljujejo oziroma predstavljajo regionalno rokodelsko dediščino (območje koroške regije, avstrijske Koroške, škofjeloško območje ter Obsotelje in Kozjansko).

Pravila in pogoji razpisa:

- Na razpisu lahko sodelujejo fizične in pravne osebe, ki imajo prebivališče/sedež:
- na območju koroške regije v občinah Slovenj Gradec, Mislinja, Črna na Koroškem, Dravograd, Mežica, Muta, Podvelka, Prevalje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, Vuzenica;
 - na območju avstrijske Koroške;
 - na škofjeloškem območju v občinah Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane, Železniki in Žiri;
 - na območju Obsotelja in Kozjanskega v občinah Bistrica ob Sotli, Kozje, Podčetrtek, Rogatec, Rogaška Slatina in Šmarje pri Jelšah.

Na razpis lahko pošljete rokodelske izdelke, ki so prvič predstavljeni in so avtorsko delo prijavitelja ter prepoznavno in izvirno predstavljajo:

- posamezne regije čezmejnega območja;
- kulturno in naravno dediščino ter sodobno rokodelsko ustvarjalnost;
- turistično dejavnost.

Strokovna komisija v sestavi projektnih partnerjev bo pri ocenjevanju upoštevala likovno-estetsko vrednost, dediščinsko vrednost, identiteto ali razpoznavno vrednost, turistično-promocijsko vrednost, izvirnost in uporabnost.

Rok in način prijave:

Komisija bo pri ocenjevanju upoštevala izdelke, ki bodo prineseni osebno ali poslani po pošti najpozneje do četrтка, 15. decembra 2011, do 15. ure.

Naslov za območje koroške regije: Podjetniški center Slovenj Gradec d. o. o., Ronkova ulica 4, 2380 Slovenj Gradec; in za območje avstrijske Koroške: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, Oktober StraÙe 25/3, 9020 Klagenfurt/Celovec.

Posamezni prijavitelj lahko na razpisu sodeluje z največ tremi (3) rokodelskimi izdelki. Poslanim izdelkom mora obvezno priložiti izpolnjeno prijavnico, ki je del tega razpisa in je na voljo na spletnih straneh partnerjev projekta www.podjetniskicenter-sg.si; www.ra-sora.si; www.muzej-rogatec.si; www.ethno.at; www.slo.at; www.kkz.at.

Rezultati ocenjevanja prispelih izdelkov bodo objavljeni najpozneje do 31. 12. 2011 na zgoraj navedenih spletnih straneh partnerjev ter na projektni spletni strani www.duo-kunsthandwerk.eu.

Izbrani rokodelski izdelki bodo najprej razstavljeni v Mrežnih informacijskih centrih za domačo in umetnostno obrt na lokacijah v Škofji Loki, Rogatcu, Slovenj Gradcu in Celovcu, nato pa na stalnih razstavah na domicilnih lokacijah ter vključeni v promocijsko predstavitev na spletni strani projekta www.duo-kunsthandwerk.eu.

Dodatne informacije v zvezi z razpisom so na voljo pri partnerjih projekta.

Za koroško regijo: Podjetniški center Slovenj Gradec, kontaktna oseba Katarina Žagar, tel. 02/88 42 927, e-pošta: katarina@podjetniskicenter-sg.si; za avstrijsko Koroško: Krščanska kulturna zveza, kontaktna oseba Hanna Erklavec, tel. 0043/699 101 209 94, e-pošta: hanna.erklavec@hotmail.com.

Projekt DUO Kunsthandwerk, ki se izvaja v okviru Operativnega programa Slovenija–Avstrija 2007–2013, delno financirajo Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR ter Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko na slovenski in Urad koroške deželne vlade na (oddelek 20) avstrijski strani.

Lepi in manj lepi spomini

Stefka Melanšek

Lep sončen dan je bil, ko je nas zvalo, da gremo visoko v planine. S sosedo Marijo Balek in možem Štefanom smo mojega sina Janeza naprosili, da nas popelje na partizansko kmetijo Vernaršek, Pri Staremu smo nekoč ilegalno imenovali ta dom. Miha Marinko in Šlandrova Mica sta imela tu svoje skrivališče. Če bi jih Nemci hajkali, bi se po hribu navzdol, proti Kaštelskemu potoku, takoj umaknili v Potok, kjer sta takrat živela dva starčka, ki sama nista mogla nikamor, zato se ni bilo bati izdajstva.

Šlandrova Mica je bila kar prebrisana ženska. Vedno je opazovala ljudi, ki so hodili v Slovenj Gradec po hrano. Tako je nekega dne opazila Šimana Krivca. Šiman je bil vedno dobro oblečen in obut. Tudi takrat je imel čisto nove, lepo zložene škornje. Že zvečer so prišli ponje, a Šiman

se je dolgo branil, da jih ne da. Takrat pa je Mica stopila pred njega in mu rekla: »Vi ste lahko brez tople obutve, ker ste na toplem, mi pa zmrzujemo in čakamo pomlad.« Res smo dočakali pomlad 1945, ko nam je zasijala svoboda, ki smo si je tako želeli. Takrat sem bila služkinja pri Šimanu in Angeli. Večkrat sem bila vodička, da sem partizanom kazala pot. Nikoli ne bom pozabila zime leta 1944, ko sem morala voditi borce s Plešivca v Javorje h Kumpreju, kjer je takrat bivala Kavnikova Marija s svojima sestrama in bratoma. Vsa mokra sem bila in lačna. Upala sem, da bom pri Kumpreju, pri Micki dobila hrano. In ravno so bili pri kosilu. A so se borci posedli okrog mize in meni ni ostalo nič. Želeli so me za vodičko še naprej na Ludranski vrh, a sim jim povedala, da pot tja ne poznam.

Takrat je Marija pokazala smer, kod naj gredo, jaz pa sem se vsa utrujena ulegla za krušno peč in zaspala. Ko me je Marija poklicala, naj grem domov, sem ji odgovorila, da me noge tako bolijo, da ne morem nikamor. Marija pa mi je rekla, da moram oditi, saj če pride nemška patrolja, bo nas vse postrelila, ker bodo mislili, da

Na Vernarci sedaj gospodari sin Ivan z družino. Ivan nas je lepo sprejel. Ivan stoji in nam pripoveduje o tem, kako je življenje v planinah lepo, če spoštujes naravo. Zaželeli smo mu mnogo zdravja in kličemo še na mnoga leta.

sem partizanka. Nič ni pomagalo, pot pod noge pa domov. Pot je bila tako shojena, da sem bila pri Šimanu čez tri ure. Nato je Šiman ženi Angeli rekel, naj ta večer in naslednje jutro ona nakrmi živino, da se bom jaz dobro spočila. Tako se je tudi zgodilo. Gospodinja Angela še danes živi v Mariboru, v domu starostnikov, jaz pa imam nanjo lepe spomine.

Slovenski kongres plemenitih kovin in surovin

Bernarda Dretnik,
samostojna premoženjska svetovalka

Minilo je 5 let od našega prvega kongresa plemenitih kovin in surovin. Že na prvem kongresu so mednarodni specialisti pravilno napovedali razvoj nadaljnjih dogodkov na finančnih trgih. Od takrat smo bili deležni borznih zlomov, neuspešnih reševanj finančnih institucij ter korekcij na trgu zlata in srebra. Ne glede na vse pa ostaja eno dejstvo, da finančne krize še zdaleč ni konec. Tudi in domači sogovorniki na okrogli mizi (dr. Marc Faber, Thorsten Schulte, dr. Mojmir Mrak, dr. Igor Masten, Bojan Pravica) so potrdili, da nas na finančnih trgih čakajo še velike negotovosti. Prav tako so poudarili, naj svoje premoženje skušamo čim bolj razpršiti med različne naložbe, saj bomo le tako v čim večji meri tudi ohranili lastno premoženje.

Dr. Marc Faber, eden izmed najbolj priznanih mednarodnih finančnih analitikov, je na svojem predavanju zopet izpostavil pomembnost zlata v lastnem portfelju, saj vanj tudi redno investira. Poleg zlata se je dodatno oprl na ostale oprijemljive vrednosti, kot so nepremičnine in zemlja, saj bodo po njegovem mnenju v prihodnosti najboljše vlogo odigrale realne vrednosti in ne papirnate valute.

Dax (Dirk Müller), najbolj znani nemški borzni posrednik, je s primerjavo z lanskim letom o stanju na finančnem trgu dejal, da se ni izboljšalo, temveč se je nasprotno očitno poslabšalo. Učinek reševanja bank je izpuhtel, recesija in težave bank pa se vračajo v velikem obsegu. Pred nami je popoln vihar. Grčije ne bo možno rešiti, zadolženost Italije je velika bomba. Boji se, da bo prišlo do množične razprodaje, do deflacijskega šoka v naslednjih 24 mesecih... Poskušamo kupovati delnice izdelkov, ki jih poznamo. Če nam je všeč kokakola ali Apple in okoli sebe vidimo, da veliko ljudi pije kokakolo ter uporablja tehnologijo Apple, potem je najbolj smiselno, da kupimo delnice tovrstnih produktov.

Thorsten Schulte, specialist za naložbe v srebro, nekdanji podpredsednik banke Deutsche Bank za frankfurtsko območje, nam je svetoval, da investiramo v srebro, dokler je še cenovno ugodno, in dodal, da bo povpraševanje po tej plemeniti kovini v prihodnje močno naraslo. Izboljšanje stanja svetovnega gospodarstva je poskrbelo, da se je povpraševanje po srebru v industriji visoko povzpelo.

Dr. Hans J. Bocker je v svojih predavanjih predvsem izpostavil, »kako se zaščititi pred manipulativnimi prijemi države in medij« ter kako poskrbeti za čim bolj varno osebno finančno prihodnost. Prednost je dal tehnološkim kovinam, ki jih ločimo v dve skupini: »strateške kovine, ki jih včasih imenujemo tudi *redke kovine*, in kovine *redke zemlje*, ki jih imenujemo tudi *kar redke zemlje*«.

Obstaja 17 različnih elementov redkih zemelj, vendar bi jih na podlagi njihove uporabnosti in na podlagi izvora oz. pogostosti nastajanja priporočili le 10. Ti elementi se uporabljajo v zelenih tehnologijah, v vozilih na elektriko in pri izdelavi LED tehnologije. Redke zemlje lahko predstavljajo zelo atraktivno naložbo. Treba je vedeti, da le Kitajci v tem trenutku na trgu ponujajo te kovine. Kitajska proizvede kar 95–97 % kovin redke zemlje za potrebe svetovne porabe. Trenutno izvažata zgolj 40–50 % državne proizvodnje redkih zemelj. Tendence je še nadaljnje zmanjševanje izvoza. Kmalu naj bi izvažala le še 30 %. Poleg tujih predavateljev so se na kongresu predstavili tudi direktor Concorde PS Miha Berkopec, predsednik uprave KD Življenje Matija Šenk, mednarodni premoženjski svetovalc Bojan Pravica, predstavniki urada za meroslovje Dušanka Škrbič in dr. Irena Grabec Švegl, vodja področja izobraževanja pri Brokerjet Alan Gregorec, direktor podjetja Elementum Peter Slapšak in samostojni premoženjski svetovalc Matjaž Štamulak. Če povzamem vse predavatelje, je lahko miren predvsem tisti, ki zna poskrbeti zase. Pomembno je zavedanje, da krize še zdaleč ni konec. Trend zlata in srebra ostaja še vedno naraščajoč, saj o kakršnem koli balonu ni ne duha ne sluha – v tem so si bili enotni vsi mednarodni specialisti. Dodali so, da ne potrebujemo višjega znanja in je vse stvar osnovne ekonomske logike. Če pogledamo grafe, vidimo miren naraščajoči trend in ne parabolčne rasti vrednosti, ki ponazarja prevrednotenje posameznega trga.

Franc Japelj

1925–2011

Ko je v petek razkošno toplino letošnje jeseni zmotilo deževje in nas zbegalo s hudim mrazom, je v slovenjegraški bolnišnici nenadoma onemelo srce Franca Japlja. Hlad bridkosti je stresal srca njegovih najdražjih, ki so upali in verjeli, da bo okrevail in se vrnil mednje. Še zjutraj, ko je bila ob njem hčerka Nada, je bil dobre volje, saj se je ob skrbnem zdravstvenem osebjem res počutil varno. A je bila bolezen, ki so jo preiskave razkrile šele v ponedeljek, zahrbtna, in muk, ki jih je prinašala, je Franca rešila smrt. Ta vselej poskrbi za grenkobo slovesa, ki je žalost zasejalo v misli in počutja. Spomine, v katerih bo večno živel, pa obujamo z njegovim rojstvom 19. oktobra 1925 v Ravnah pri Šoštanjju. Z revščino se je srečal že v otroštvu, saj je mama Ana povila kar devet otrok. Ko mu je življenje odmerjalo šele deseto leto, je družina izgubila očeta Ignaca. Mama sama ni zmogla preživljati otrok, zato jih je poslala služiti po kmetijah. Franc je moral pasti kure in trdo delati pri premožnem kmetu. Ob krivicah, ki jih je doživljal, mu je bila šola, ki jo je obiskoval v Zavodnjah, pravo olajšanje. Da je bila trnjeva še njegova mladost, je poskrbela 2. svetovna vojna. 1942. leta je moral namreč na prisilno delo k družini blizu Krškega. Zasovražil je ravnanje okupatorja in se dve leti kasneje uspel pridružiti partizanom. Veliko drobnih spominov se mu je nabralo v tistih mesecih in Franc se je vselej rad s ponosom spominjal uspešnih akcij med borci jurišnega bataljona Šercerjeve brigade, premikov premraženih partizanov po škripajočem snegu in srečnih trenutkov trkanja na okna zavednih partizanskih domačij. Uniformo, ki jo je rad nosil, je slekel šele po osvoboditvi, saj je moral še na dosluženje vojaščine. Korakal je v Čoki v Vojvodini in nabiral vojaško znanje v podoficirski šoli v Zagrebu. Kot rezervni oficir se je z leti povzpел do čina majorja. Brž je postal tudi član organizacije ZB. Z vrednotami NOB je navduševal mlade ob

kurirčkovih poštah, bil je zagovornik napredka in prihodnosti, za katero se je tudi sam boril. Zato je bil v teh letih res lahko besen na tiste, ki skušajo zatajiti našo resnično zgodovino.

Franc si je želel poiskati pravi poklic, saj so bile sanje, ko je želel postati železničar, že za njim. Prebral je pravi razpis, se oglašil na gozdni upravi in začel delati. Ob delu je končal enoletno lesarsko šolo in kot pripravnik je naloge opravljal na Žagi v Mislinji. Delovna vna ga je vodila v Suhi dol in v Dovže pa v Mušenik. Kljub predanosti delu pa je mladenič tudi po dekletih rad pogledal. Na gozdni upravi v Črni pogleda s prikupne Mojce kar umakniti ni mogel. Ob srečanjih in klepetih je tlelo tisto najlepše človeško čustvo. Ljubezen je zagorela s pravim plamenom in 19. januarja 1952 sta svojo življenjsko harmonijo okronala s poroko. Mladoporočnica sta zaživela v bloku v Slovenj Gradcu, kjer je Franca z rojstvi hčerkic Irene in Nade njegova Mojca osrečila na najboljši način. Najraje bi včasih ostal kar doma s svojimi tremi dekleti, a se pedantnosti ni zmogel upreti. Uspešno se je v Dravogradu srečeval s personalnimi opravili, zanesljiv je bil kot obratovodja v Pamečah. Zavedal se je vrednot znanja, zato se je odločil za uk v srednji lesarski šoli v Ljubljani. Uspešno jo je končal in svojo poklicno pot nadaljeval na LIP-u v Slovenj Gradcu. Z Mojco sta nepozabnega 21. novembra 1973 z vselitvijo v novo hišo uresničila še en življenjski cilj. Kot vodja žage pa je v Mislinji, kjer je s službovanjem začel, aktivnost 1982. leta tudi končal.

Skromen in pošten je Franc Japelj še naprej ostal kot zanesenjak delaven v ZB in drugod. Tudi med krvodajalci je bil opazen, saj je življenjsko tekočino daroval več kot 35-krat. Čeprav je hčerkama in ženi vselej nudil pozornost in toplino, pa se je družini kot upokojenec lahko predajal še močnejše. Razumevajoče je sprejel oba zeta, nov navdih, da je živeti lepo, pa so mu pričarali vnuki. Z dvema vnukinjama in dvema vnukoma se je lahko pohvalil in jim zmogel dokazati, da je dober očka lahko tudi dober dedek.

Srčni infarkt pred petimi leti ga je opozoril, da bolezniki nikomur ne prizanašajo. Ker sta se v sivih pramenih las borili modrost in jesen življenja, je vedel, da mora za zdravje poskrbeti tudi sam. Ob okrevanju se je zato oklenil prijateljstva s psičkom Šerijem in njuni sprehodi v okolico, na poštarški dom in na Uršljo so postajali vsakdanjost. Smrt štirinožnega prijatelja ga je močno prizadela, saj gibanje za zdravje ni imelo več pravega žara.

Od poletja dalje je bolehal in končno je moral

na urgenco. Pomoč v slovenjegraški in mariborski bolnišnici pa Francu zdravja ni zmogla več povrniti in za vselej je zatisnil oči. Od njega smo se v ožjem družinskem krogu poslovili 10. oktobra.

Marijan Križaj

V SPOMIN

Pavla Križan

11. december 1916–24. oktober 2008

Leta zbledijo,
zapisano v spomin pa ostane.

Dne 24. oktobra je minilo tri leta, odkar se je skromno in tiho dokončno poslovila moja draga mama. Narava terja pač svoje.

Leta zbledijo, zapisano v spomin pa ostane, zato podoživljam ponovno v duhu težke trenutke žalosti, ko mi je umrla moja mama. Takrat se ponovno zaveš in se spomniš, kako dragoceno in enkratno je bilo življenje najdražje pokojnice.

Hvala vsem, ki se je spominjate in mislite nanjo s spoštovanjem, za kratek hip postojite ter prižgete sveče in sodelujte pri svetih mašah.

Sin Janez in sorodstvo

*Ob grobu stojimo, vsi sklonjenih glav,
da zadnji izrečemo še ti pozdrav.
Pogrešali bomo tvoj blagi nasmeš,
pogrešali iskric v tvojih očeh.*

Lenart Pačnik

7. oktober 1935–5. september 2011

Komu bomo ohranjali spomin? Lenartu Pačniku ali Lenču, kot smo ga navadno klicali. Zibel mu je stekla 7. oktobra 1935 v Št. Vidu nad Valdekom pri Šmanglji. Med devetimi otroki je bil drugi po vrsti. Od Šmanglnov so se selili v Šašlino bajto ali k Spolonkarju na Razborju. Svojo otroštvo je Lenč preživljal kot pastirček Šašlinove črede. Osnovno šolo je obiskoval na Razborju. Pogosto je zaradi paše in dela manjkal pri pouku. Po končani osnovni šoli je pomagal očetu na žagi v Suhem dolu. Vojaščino je služil v letih med 1955 in 1957 v Srbiji. Po odsluženju vojaškega roka se je zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec. Gozdovi Plešivca, Pohorja, Mokronoga, Mušenika so mu dajali zaslužek. Pridobil si je kvalifikacijo sekača. Pri delu v gozdu je bil priden in spreten in je to svojo spretnost večkrat prikazal na raznih tekmovanjih.

1967. leta je pred oltar popeljal Knežarjevo Marjano z dekliškim priimkom Podstenšek. Istega leta se jima je pri Knežarju, kjer sta stanovala, rodil sin Darko. Ko so se preselili k Spolonkarju, se je tam rodila še hči Albina. Družinica je hrepenela po svojem domu, zato so kupili nedograjeno hišo v Podgorju. Takrat se je zaposlila tudi žena Marjana. Z Lenčem sta se morala zelo truditi in marsičemu odreči, da se je hiša dogradila. Otrokoma Darku in Albini sta omogočila priti do poklicev, ju lepo vzgojila in uspešno vključila v tokove življenja kot pridna in poštena človeka. Tudi Darko in Albina sta si ustvarila družini. Štirje vnuki so dedku in babici ožarjali jesen življenja z ljubeznijo in pozornostmi.

Pri 48 letih se je moral Lenč invalidsko upokojiti. Vremenske nepravilnosti letnih časov in težaško delo sekača so mu načeli zdravje. Lenč se je vključeval v vsa dogajanja v vasi. Našli smo ga kot gasilca, pri praznovanjih krajevnih praznikov Furmani po cest peljajo, kjer je prikazoval svoje gozdarsko znanje, na

številnih pogrebi pa je nosil luč. Bolezen je pričela obremenjevati telo vedno bolj in bolj. Prvo resno opozorilo je bilo leta 2007 z rahlo kapjo, nato pa se je stanje slabšalo. Tako so boleznijo zdesetkale odpornost in kruto načele nekoč žilavega Lenča. Zato so domači bili primorani poiskati pomoč z nastanitvijo v Domu starostnikov v Slovenj Gradcu, kjer je bil Lenč zelo lepo negovan in dobro oskrbovan. Svojci se osebju te ustanove iskreno zahvaljujejo.

Sin Darko je postal vreden naslednik svojega očeta. Na pot v večnost tako očeta pozdravlja lepo obnovljen dom, ki sta ga Darko in snaha lepo obnovila. Škoda, da bo ostal stol, na katerem je pokojni rad posedal in poklepetal z vaščani, pred to lepo stavbo prazen.

Svojci se lepo zahvaljujejo za vsa izražena sožalja in lepe misli, ki ste jih posvetili ob njegovi žari, hvala za cvetje, sveče in svete maše, hvala župniku Leopoldu Koratu za pogrebni obred, moškemu oktetu za zapete žalostinke, cerkvenim pevcem z Razborja za zapete pesmi, zahvala Prostovoljnemu gasilskemu društvu Podgorje za izkazano čast, zahvala pogrebni službi, zastavonoši, praporščakoma in trobentaču.

Anica Meh

Ivan Polenik

31. julij 1938–11. september 2011

*Zdaj se spočij, izmučeno srce,
zdaj se spočijte, delovne roke,
zaprte so utrujene oči,
le vaša drobna lučka še gori,
za neskončno dobrega boga.
Za boga, ki obrisal solze z vaših bo oči.*

Jesen. Gozdovi se počasi barvajo v škrlatne barve. Z naših njiv in vrtov pospravljamo jesenske pridelke. Ptice selivke se že pripravljajo na selitev. Tudi naša narava se pripravlja na zimski počitek, naš dragi Vanč pa se je odpravil na večni počitek.

Ivan Polenik se je rodil 31. julija 1938. leta mami Mariji in očetu Jakobu pri Kandutu. Pri 14 letih mu je umrla mama in oče si je poiskal

ново življenjsko sopotnico. Vanča je k sebi vzel spodnji Anželakov Pepl in tako je mlad fant postal furman. Po odsluženem vojaškem roku se je zaposlil v tovarni usnja. Spoznal je Anželakovo Micko in jo novembra leta 1961 popeljal pred oltar. Njuna velika želja je bila skupen in topel dom, zato sta kupila Beleževo hišo, jo obnovila in si v njej ustvarila svojo družino. V zibelki se je zaslíšal jok sina Ivija in kasneje hčerke Marjetke. Otroka so starši naučili poštenosti in marljivosti, da sta se lahko podala na svojo pot v življenju. Vanča so osrečevali tudi vnuki in rad jim je pomagal z dobrimi nasveti.

Kljub službi je ostal zvest zemlji in svojim živalim, ki jim je nosil krmo v košu na hrbtu z bregov. Skupaj s pomočjo družine je obdelal vsako ped zemlje. Bil je resnično velik ljubitelj živali in zemlje, pa tudi velik ljubitelj ročnih del. Izpod njegovih rok je v dolgih zimskih nočeh nastalo veliko košev in košar. S svojimi delovnimi rokami je rad pomagal sosedom, znancem in prijateljem, vse dokler ni iznenada prišla bolezen, ki ga je priklenila na posteljo. Za skrb in nego ob boleznijo gre velika zahvala Vančijevi ženi Micki, hčerki Marjetki in sinu Iviju z družinami, obenem pa tudi internemu oddelku slovenjgraške bolnišnice. Hvala tudi patronažni sestri Mariji in vsem sosedom, znancem in prijateljem, da ste mu stali ob strani tudi v težkih trenutkih in ga bodrili z dobrimi besedami.

Še naprej bodo šumeli pohorski gozdovi in polja in travniki bodo še naprej dehteli, le toplega stiska vaših rok več na bo. Ostali pa bodo sadovi vašega poštenega življenja. Ostali bodo lepi spomini na vas, ostali bodo v naših srcih vaši nauki. Mi pa se vas bomo z veseljem spominjali pri sveti maši in bomo ponosno obstali ob vašem grobu. Bog, v katerega ste verovali, je zaprl vašo knjigo zemeljskega življenja.

Zalujoči: žena Marija, hči Marjetka ter sin Ivi z družinama

Jožica Jeromel

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame, babice in prababice

Angele Matavž

20. marec 1919–3. oktober 2011

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v trenutkih bridkosti stali ob strani in so jo pospremili na poslednji poti na šentiljskem pokopališču. Hvaležni smo za vso pomoč zdravstvenemu osebju Bolnišnice Slovenj Gradec, iskreno se za bdenje nad njenim zdravjem zahvaljujemo dr. Leonardi Pirmanšek in patronažnima sestrama Aniti Smagej in Anici Gams.

Hvala duhovniku Tinetu Tajniku za opravljen pogrebni obred ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika za opravljene storitve.

Hvaležnost in zahvalo izrekamo tudi cerkvenemu pevskeemu zboru, pevcem iz Šmartnega ter govorniku Marjanu Križaju.

Žalujoči: hčerke Cilka, Lojzka, Marija in Fanika ter sin Jože z družinami

V SPOMIN

Dr. Stanko Stoporko

21. november 2005

Minilo je 16 let, toda ostal je živ spomin na tebe, predragi, ljubeči naš oče, poln topline, ljubezni do nas.

Zlomil se je najčudovitejši cvet, ko je ugasnil tvoj pogled, lučke ljubezni trepetajo, tvoje breze šumijo in tiho tožijo v vetru, in skozi žalost oblakov je rahlo posijalo sonce kot droben žarek tolažbe zadnjega pozdrava.
»Saj sem v duši vedno z vami.«

Vsi tvoji: žalujoča žena Dora, hčerke, sin, vnuki in vnukinje

Hvala vsem, ki nosite lep spomin nanj.

bo gorel, besede in nauki tvoji so ostali naš življenjski napev.

V upanju, da nekoč si zopet podamo roko, molitve zate vsak dan zvenijo v nebo in svečke zate gore.

Z nami je vse, kar si nas naučil in kar ustvaril si za nas, za vedno tu ostalo bo, nikoli čas ne izbriše te iz nas.

V želji, da nekje nad nami bdiš in spremljaš naše korake, nekaj vrstic na dan, ki pred šestimi leti te je odpeljal od nas nad oblake. Na Zemlji zate gorijo naša srca, plameni sveč in zveni molitev v nebo, zopet vrnili smo nasmeh na usta v veri, da daleč tam nekje ti je lepo.

Tvoji žena Cvetka in otroci Igor, Metja z Matejem in Rebeka

**Izpred oči izginil je tvoj obraz
in ne sliši več se ljubeči glas.
Stol prazen zdaj tam stoji,
naš dom je prazen, saj tebe ni.
Nihče ne more te nadomestiti,
nikoli te ne bomo nehali ljubiti.**

V SPOMIN

Ana Rader

30. junij 1951–8. november 2006

Mineva že peto leto, odkar si odšla, a ne iz naših src. Tam boš ostala za vedno, saj si za seboj pustila ogromno praznino, ki bi morala biti iz dneva dan manjša, pa ni. Saj se vsak dan znova zavemo, kako pogrešamo tvoje varno zavetje, v katerega smo se vsi radi vračali, kadar smo potrebovali kakšen nasvet, toplo besedo ali kadar tako ... Ni bilo pomembno, zakaj, vrata k tebi so nam bila vedno odprta. Saj sta bili tvoja dobrota in ljubezen do nas neskončni. Mama, čeprav te ni več med nami, vemo, da paziš na nas. Ko pade noč, si ena izmed mnogih zvezd tam na nebu. Ti najsvetlejša ... samo naša. Pogrešamo te.

Hvala vsem ki se je spominjate, ji naklonite lepo misel, ter za hip postojite na njenem grobu ter prižgete svečo in sodelujete pri svetih mašah.

Vsi tvoji: mož Drago, sinovi Miran z Majdo, Boris z Biserko, Darko z Metko in hčerka Ana z Markom ter vnuki Žan, Alja, Sara, Gašper, Gaja in Matija

V SPOMIN

Pavla Špegel

19. januar 1913–28. oktober 2006

Pet let žalosti je minilo, odkar nas je zapustila draga mama, babica in prababica Pavla Špegel.

Zahvaljujemo se vsem, ki se je spominjate, postojite ob njenem grobu, prižgete svečo in sodelujte pri svetih mašah.

Vsi njeni

Ivan Lužnik

1939–2005

Skozi okno pogled razkriva sliko jeseni, vsak list, ki pade z drevesa, spomin nate pomeni.

Ko skupaj nekoč smo liste in srečo lovili, pred vetrom in mrazom se v naročje ti skrili, vsak strah rešila je topla tvoja dlan in tvoj nasmeh polepšal je vsak dan. Zdaj stegujemo roke, da vsaj del stare idile bi ujeli, a listi hladno padajo, odšli so skupni trenutki, ki so srca grela.

Ampak čeprav tvoj korak molči že šesto leto, vse, kar ostalo je za teboj, je našim srcem sveto.

Spomin nate s plamenom velikim za vedno

Zgodbe iz bolniške sobe

Marjan Čuješ

Prva noč v bolniški sobi je verjetno za vsakega bolnika po svoje stresna, pa najsi bo tja napoten iz kakršnega koli razloga. Tudi zame je bila, pa ne samo zaradi bolečin, ampak tudi zaradi skrbi, kaj bodo pokazali izvidi po opravljenem posegu v telo. Danes, ko nas z vseh strani zasipavajo z vestmi o porastu rakavih bolezni, pač vsak najprej pomisli, da se tudi njemu temu sodobnemu zlu ne bo mogoče ogniti. Tudi z mano je bilo tako, ko sem po prečuti noči pripovedoval svojo zgodbo bolnikom v sosednjih posteljah, s katerimi sem nekaj naslednjih dni delil sobo na urološkem oddelku naše koroške bolnišnice. Tisto noč, ko sem po treh mukotrpnih postankih s Prevalj do Slovenj Gradca le prispel do odrešujoče cevke, vstavljene v notranjost mojega mehurja, iz katerega ni hotela teči voda, so moji sostanovalci že spali. Predstavljal sem si, da je velika nadloga, če moraš ponoči vsako uro na malo potrebo, toda to ni nič v primerjavi s tem, kar doživljaš, potem ko se ti voda »zapre«. Vstavljen kateter pomeni veliko olajšanje, dokler se cevka ne zamaši. Meni se je in vstavili so mi debelejšo, ki je potem vzdržala do operacije. Tega tujka se telo otresa z bolečimi krči ves čas od vstavitve do konca terapije. To ve tudi prijazno in skrbno osebje na tem oddelku, ki dan in noč bedi nad bolniki ter pomaga lajšati bolečine s koristnimi nasveti in protibolečinskimi sredstvi.

Po jutranji viziti sem najprej poslušal zbadanja mojih sosedov na račun nočnega smrčanja. Ko so le zaspali, je najglasneje trobental prav tisti, ki ga je smrčanje onih dveh najbolj motilo. O smrčanju nisem hotel biti razsodnik, čeprav so vedeli, da sem jih celo noč poslušal. Pomiril sem jih, da mene smrčanje ne moti, saj iz lastnih izkušenj vem, da ko je človek dovolj utrujen, bo zaspal, pa če kdo poleg njega smrči ali ne. Da bi končal razpravo za bolnika o tako nepomembni zadevi, kot je smrčanje, sem omenil izjavo neke vdove, ki je dejala: »Zame je bila najlepša pesem v mojem življenju prav smrčanje moža ob meni!« Svojemu najbližjemu sosedu, župniku z idrijskega konca, je bila ta misel tako všeč, da si jo je zapisal, saj je menil, da mu lahko pri kaki pridigi še prav pride. Naslednje noči smo veselo smrčali dalje, razpravljali pa o tem nismo več.

Čeprav smo imeli vsak svoje skrbi, smo jih puščali ob strani in za pogovore izbirali druge, lažje teme. Tudi politike nam ni bilo mar, kar je še posebej veselilo župnika. En dan nas je zabaval bolnik, ki so mu morali odvzeti eno modo. Ves čas čakanja v postelji se je pogovarjal le po svojem telefonu in ne z nami. Po opravljeni operaciji je hotel takoj oditi domov. Ker navodil osebja ni spoštoval, je dvakrat padel v nezavest. V postelji je hotel

sedeti in ne ležati, ko pa pade krvni tlak v možganih, se to pač rado dogodi. Ko ga je zdravnik le prepričal, da mora ostati eno noč v bolnici, se je vdal in takoj poklical na obisk svoje domače, ki so za dve uri napolnili sobo, vnuki pa so večerjali namesto njega, ki se hrane v bolnišnici ni dotaknil. Drugo jutro je odkorakal iz naše sobe, na njegovo mesto pa je prišel neki veseli Štajerec. Ko se je vrnil s priprav za operacijo prostate, nas je nasmejal z ugotovitvijo, da so ga kastrirali. Ko smo se med smehom čudili, ali je res potrebno, da človeka pred tako operacijo, ki za moškega pomeni skoraj isto, še kastrirajo, se je popravil in objasnil, da so mu oprali le črevesje, torej klistirali. V takem vzdušju so nam minevale bolniške ure, ko se nismo pogovarjali le o svojih boleznih, ampak smo vedre obraze kazali tudi osebju, ki se je trudilo in skrbelo za nas.

Tudi poglavje o viagri smo obdelali. Ker sem bil izzvan, če vem, kako deluje, sem lahko povedal le, da te tabletko poznam s televizije, ne pa da bi jih videl od blizu. Pa četudi bi imel zanje recept, ni v Sloveniji apoteke, v kateri bi si jih upal kupiti, tako starokopiten sem. Te izkušnje pa sta imela moja kolega v sosednjih posteljah. Postavnemu gradbeniku iz okolice Kranja so že pred mnogimi leti operirali prostato. Ko po nekaj letih ni mogel kontrolirano zadrževati urina, mu je kot edini tovrstni specialist na urološkem oddelku v Slovenj Gradcu vstavil posebno zaklopko. Ta zaklopka je povezana z živčevjem in je dobro delovala, dokler se mu zaradi prehlada ni ognojila. Malo je bil okaran, ker se ni dovolj pazil, pa vendar so mu zaklopko zopet spravili v red. Prestal pa je bolečo operacijo, ki jo je ob skrbni negi osebja kar dobro prenašal. Tudi drugi bolnik, upokojeni obrtnik iz Škofje Loke, si je izbral koroško bolnišnico, čeprav je imel možnost iti tudi v tujino. Dejal je, da se popolnoma zanese na naše zdravnike in da v tujem jeziku še jamrati ne zna. Pri odkritju bolezni je bilo od desetih vzorcev šest rakastih. Po pogovoru z zdravnikom se je odločil, da naj mu prostato zaradi morebitnih metastaz kar dobro očisti, četudi bo njegov *bingelj* poslej služil samo še prvotnemu namenu. Na to dejstvo ga je namreč opozoril urolog sam. V šali se je nato obrnil k meni in kot v opravičilo dejal: »Veš, Marjan, imam ženo, hvala bogu, ki za te stvari nikoli ni bila preveč zagreta, kar meni včasih sicer ni bilo všeč, sedaj mi bo pa prav prišlo!« Gradbenik iz Kranja, ki je razmeroma mlad zbolel za rakom na prostati in kateremu je zdravnik sam predlagal, da naj poskusi s kakšno tabletko, je opisal svojo izkušnjo takole: »Ko sem vzel tabletko, so mi žile na nogah nabrekli. Čutil sem jih kot dva pekoča stebra! Komaj sem dočakal, da je vse skupaj minilo! *Bingelj* – pa nič!« Zatem se je oglašil obrtnik, ki je mojih let in je svojo izkušnjo z viagro takole obrazložil: »Jaz sem si tablete, sicer na recept, kupil sam. Pa še drage so. Nekaj čez trideset evrov. Ko sem jo vzel, sem postal v glavo rdeč kot *purman*. Mislim sem, da mi bodo ušesa zgorela! *Bingelj* – pa nič!« In kaj naj si sedaj mislim o tistih, ki po operacijah prostate trdijo, da imajo še vedno

hvalevredno spolno življenje? Samo privoščim jim in upam, da je res, kajti teh izkušenj z operacijo prostate še nimam. Imam pa jo z njenim sosedom – mehurjem, kar ni nič manj boleče, pa tudi nič manj nevarno.

Ko smo se tako v šali izpovedovali drug drugemu, se je oglašil tudi moj dobri sosed, župnik. On mi je ob mojem odhodu na operacijo odpel verižico s križcem, medtem ko sem se jaz mučil s snemanjem poročnega prstana, ki še po enainpetdesetih letih ni hotel z njega. Ko sem mu omenil, da ves ta čas nisem bil pri spovedi, se je le nasmehnil in me potolažil, da naj se pokore ne bojim, kadar se bom za spoved odločil. Ta tolažba je meni zvenela nekako tako, kot šaljiva tolažba njegovega osebnega zdravnika, ko ga je vprašal, kaj mu bodo storili zdravniki sedaj, ko so mu odkrili raka na prostati: »Ja, *jajčka* ti bodo odrezali! Pa saj jih ti pri svojem poslu tako ali tako ne potrebuješ, ko si pa v celibatu! Ali ne?«

V takem vzdušju smo se pri svojem odhodu iz bolniške sobe tudi poslovili. Kot stari znanci, čeprav smo preživeli skupaj le nekaj dni. Ljubezen in bolezen pač združujeta ljudi, ne glede na njihovo gmotno stanje. Na domove smo se razšli vsak s svojo skrbjo in vsak s svojim upanjem na ozdravitev, kajti upanje umre vedno zadnje – tako pravijo. Zaradi mene pa lahko upanje umre tudi pred menoj!

Če se v decembru morda »ne beremo«, vam že zdaj vsem – starim, mladim, zdravim in bolnim – želim mnogo zdravja in vse najlepše v prihajajočem letu.

Ljudem v belem

Hodiš po svetu, nič ne razmišljaš; živiš.
Vendar so meje, ki postavlja jih Bog.
A nekje so ljudje, ki stoje ti ob strani.
Lahko bilo bi usodno, če jih ne bi bilo,
Angelov zlatih v belih in modrih oblekah.

Vedno pripravljani razdajati svoje plemenito srce,
A nikoli poplačan trud celega dne.
Morda, morda pa se piše zlata knjiga nekje,
sam Bog ve.

Preveč sem hitela,
preveč sem želela,
delo storjeno bilo mi je čast;
to pa bila zame življenjska je – past.
Spremeniti bo treba mišljenje, življenje,
da ne bo z boleznijo še večje trpljenje.
Postati – sapo zajeti in si kaj lepega zaželeli,
saj življenje je kratko – ne še umreti.

Olga Pisar

Menedžerka in 60-letnica

Milena J. Cigler

»Mateja, pridi nas uredit za bratovo 60-letnico, prosim!« sem klicala našo menedžerko, ki je pravkar prišla iz obljubljenega dežele. In začelo se je iskanje po omarah, po policah za čevlje, kaj šele šivanje predolgih hlačnic in tako naprej in tako dalje.

Potem nas Mateja »odpravi« na avtobusno postajo in veselo posedemo na skoraj prazen avtobus. Šofer je bil tako prijazen, da smo si ga posebej zapomnile in to je pomembno za poznejše dogajanje.

V Mariboru je bila še ura do naslednjega avtobusa, po moji uri, v resnici pa pol ure. Dunja je začela tarnati, da je lačna. »Tam je en Mercator,« reče Martina. »O, tule pa imajo ovčji sir,« sem se razveselila. In to pakiran! Ko pa ga primem v roke – plesniv! »Gospa, vaš ovčji sir je plesniv!« se zaderem tja, da bi me slišala prodajalka, ki je bila zaposlena z nečim drugim. »Saj je ta tudi!« pokaže še en tak kos. »A res, kako pa to?« se čudim. »K temu siru paše zraven plesen!« se odreže prepričano. »K ovčjemu? Od kdaj pa to?« se ne morem načuditi. »Saj ni francoski sir!« Ona pa samozavestno zagrablji neki hlebec sira in odreže rezino ter jo nam zavije. Dunja je tako lačna, da začne že pri vrsti za blagajno prositi za sir. »Počakaj, da plačamo!« jo okaram. Zunaj se vse tri lotimo tega čudežnega sira, ampak kakšno presenečenje. Dunja: »Babi, to je kreda, a prodajajo kredo?« se norčuje. Martina pa reče posmehljivo:

»Stiropor!« No, vseeno smo pojedle to čudo od sira. Potem se Martina spomni na kavo in edina odprta restavracija oz. bife je od Filipink. »Dva kakava in kapučino!« naroči Martina in prijazna lastnica nam sama postreže »Are this your sisters?« Na mizah so bile namreč slike treh filipinskih deklet. »Ne, natakariče!« odgovori ona po slovensko in meni je nerodno.

Ko popijemo naročeno, klepetamo z lastnico o Filipinih in mi ji še razlagamo o Almi Karlin, popotnici iz Celja, ki je

podrobno proučila Filipine, nakar se spomnimo, da moramo na avtobus. Kakšno presenečenje: avtobus je odpeljal pred petimi minutami in nas pustil na peronu. Kaj sedaj? Martina upa, da ji bo Filipinka še naprej naklonjena in ji bo posodila mobilni telefon. Kličemo Anzeja in ga prosimo, naj gre mimo Maribora in nas pobere. »Ni govora!« Zakaj ste pa takšne koklje. Filipinka besno šteje sekunde govorenja in Martini zaračuna duplo.

»Joj joj joj, kaj naj storimo zdaj?« se sprašujemo. Martina, kliči Sandi v Ihan!« Martina sprašuje mimoidoče: »Ali posodite mobilni telefon, nujno je, prosim, prosim!« Končno pride mimo prijazen možak, se ustavi in reče: »Mobilni telefon sem pustil na avtobusu, zdaj grem na malico, potem pa bom šel ponj.« Martina debelo zija: »Kak čudak, da pusti mobilni telefon na avtobusu in gre prej malicati, kaj če mu avtobus odpelje?!« Dunja pa: »Mama, ali nisi spoznala našega šoferja?« Smejimo se do onemoglosti.

Šofer res prinese mobilni telefon in kličemo Sandi v Ihan. »Bom rekla tvojemu bratu, ko pride po nas,« nas pomiri. Čez pol ure je informacija spet drugačna: »Anzeja nas bo pobral, ko bo odložil svoji dve ženski.«

Šofer pa še vztrajno stoji in najraje bi mu rekla, naj nas zapelje z avtobusom na 60-letnico, ampak on bi potem ostal brez službe.

»Zakaj pa ne vzamete taksi?« se on končno domisli in reši situacijo. S taksijem smo bile tam prej kot vsi ostali. »Zdaj je treba iti še po slavljenca,« se spomni Martina. »Sem jaz vse uredila, pripeljejo ga!« ji odgovorim. »Nič nisi uredila, gremo ponj!« reče taksistu. Medtem ko to izgovori, se slavljenec pojavi na veži in slavje se začne.

www.najblog.com/narnjka/tem/1234

Š'to koreje

»Kaj bo za južino?« naš Jože sprašuje.
»Ja, rpičeva župa,« iz kuhije se čuje.

Pa si jo eno pinovco nabaše:
»Fajn, župa mi ns kr nekam paše,« a isti cajt glasno zakleje:
»Za koj je pa v župi š'to frdamano koreje?«

Meša župo, se huduje,
da koreja ne bo jedel,
ker se ga je že davno spreobjedel.
»Kdo ga sploh nuca, kdo ga sploh seje,
je škoda zemlje za koreje.«

Mama, daj si dopovedat,
da Jože koreja ne uživa...
A on tega pa ne ve,
da se na drobno nariban korenček
tudi v omaki zraven šniclna skriva.

Irma Marija Zajc

Sosed Miha

Naš sosed Miha je falot,
vsepovsod ga je polna pot.

Navihan in nabrit je Miha,
saj za vsako žensko stika,
dekleta se mu skrivajo,
da v roke mu ne pridejo.

Ko v leta je prišel,
se miriti je začel,
nič več žensk in deklin,
samo še lep spomin.

Snežana Nabernik

STOPALO TJANA, s. p.

Šentjanž 14
2373 Šentjanž

NEGA STOPAL

naredi vaš korak lažji, pogled na vaše urejene noge pa prijetnejši!

Kmalu bodo potrkali na vrata zimski možje **MIKLAVŽ, BOŽIČEK, DEDEK MRAZ**, ko prihaja čas družinskega veselja in obdarovanja svojih najdražjih.

Zato ste vabljeni, da s svojim obiskom pri nas kot **DARILO poklonite BON** za **NEGO STOPAL** in s tem izžrebate DARILO tudi zase!

»STOPALA so zrcalo našega zdravja!«

VESELI DECEMBER ZA VAS – PRI NAS

STOPALO TJANA

070 750 131

Jurček je bil fotografiran 8. oktobra 2011 v Hudem kotu na Pohorju (Pahernikovi gozdovi)

Foto: Ivan Skerlovnik

Viharnik

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d. d.
Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec

telefon: 02 88 39 480

faks: 02 88 42 684

e-mail: viharnik@gg-sg.si

Direktor:

Silvo Pritrznik

Glavna in odgovorna urednica:

Marta Krejan, prof.

Uredniški odbor:

Marta Krejan, Ida Robnik, Danijela Zaveršnik,
Saša Šuhel, Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik

Lektorica:

Marta Krejan, prof.

Fotografija na naslovnici:

Marta Krejan

(na fotografiji: oblegan suh hrast ob Cerknškem jezeru)

Oblikovanje in grafična priprava:

Unigraf - Igor Senekovič, s. p., Prevalje

Tisk:

ZIP center, d. o. o., Ravne na Koroškem

Na podlagi mnenja ministrstva za informiranje z dne 20. 1. 1992 je Viharnik proizvod informativnega značaja (tj. tarifne številke 3).

*Peka peciva in tort
po naročilu*

DOPOLNILNA DEJAVNOST NA KMETIJI MEDVED

- ⊙ torte za vse priložnosti (otroške, poročne, rojstnodnevne, za birmo, obhajilo ...)
- ⊙ drobno pecivo in keksi

Petra Navodnik, Otiški Vrh 115, 2373 Šentjanž, Tel. 031 536 061, (02) 87 85 500
e-pošta: navodnik.petra@gmail.com

Naj spomnimo, da smo o kmetiji Medved pisali v aprilski številki. Med drugim smo takrat izvedeli, da so Petrine slaščice vrhunske, saj je med drugimi prejela zlato priznanje za mandljeve rogljičke.

Uredništvo

Humor

Zlatko Škrubej

Nič hudega

Mati zaskrbljeno ogovori hčerko: Tvoj zaročenec jeclja.

Hčerka odvrne: Nič hudega, ko bova enkrat poročena, tako ne bo imel več kaj povedati.

Predstavniki arbitraže

Prijatelja modrujeta, pa vpraša eden: Kaj misliš, kaj bo moral imeti naš predstavnik arbitraže pri sporu s Hrvati?

- Kaj bo moral imeti? Znanje!
- Ne, vsaj kakšno kalašnikovko ...

Dober znak

Tine reče prijatelju: Slišim, da se naše železnice ponovno potaplajo.

- Vem, a to je dober znak.
- Dober?
- Da, prihajamo na podzemne železnice ...

Nerazumno

Ostarela Slovenca modrujeta: Pri nas se dogajajo same nerazumne zadeve.

- Nerazumne?
- Ja. Košarkarji skačejo, Kozmus meče, nogometaši zabijajo, Zavec tolče, le politiki tekmujejo, kdo ima daljši jezik ...

Razlika

Jure vpraša prijatelja: Kakšna razlika je med zaposlenimi v državni upravi in pri privatniku?

- Razlika? Ne vem.
- Prvega vprašajo, koliko ima plače, drugega pa, ali jo je sploh dobil.

Z malo sreče

Pacient reče zdravniku: Ne morem se odločiti, ali naj grem na operacijo ali naj umrem.

Zdravnik ga tolaži: Z malo sreče lahko dobite oboje.

Indijanska beseda

Jurček vpraša atija: Ati, kaj pomeni beseda vegetarijanec?

- Hm, to je stara indijanska beseda.
- In kaj pomeni?
- Slab lovec.

Madona!

Gost v restavraciji se pritoži nataraku: Ta zrezek ima okus, kot bi stare hišne copate natrl s česnom!

Natarak razočarano: Madona, vi pa ste že marsikaj poskusili.

Barvna slepota

Zapornik vpraša novega sojetnika: In zakaj si tukaj?

- Ker imam barvno slepoto.
- Saj to ni kršitev zakona.
- Je, če ponarejaš denar.

Trnoslji

Martina Cigler

Poleti, ko se kar rada potepam po gozdu, večkrat odkrijem kakšno zanimivo rastlino. Nisem pa vedela, da v gozdiču na dobravi rastejo slivam sorodni trnoslji, ki imajo trpko kisel okus; do prvega mraza podobno kot črni trn, potem pa postanejo manj trpki. Svoje ime so ti majhni, slivam podobni sadeži dobili po Damasku, od koder tudi izvirajo. Lupina je modro črna in pokrita s privlačnim poprhom. Večinoma rastejo divje, lahko pa jih najdemo tudi na tržnici.

V kulinariki zaradi ostrega okusa uporabljamo kuhane plodove, sveži imajo oster okus, ki gre dobro k slanim jedem. Lahko jih dušimo in uporabimo za pite, kreme in sladolede, skuhamo lahko tudi marmelade in želeje. Nasploh so skuhaní s sladkorjem odlični. Iz njih delajo tudi vino in džin.

Kot zanimivost pa bom napisala recept za trnosljev sir, ki je zelo priljubljen v Angliji, lahko pa ga poskusimo narediti tudi sami.

Trnosljev sir

Za 2,5 kg sira stresemo v kozico 1,5 kg trnosljev in prilijemo toliko vode, da jih ravno prekrije. Počasi zavremo in kuhamo, dokler masa ne odstopi od koščic. Sadno maso pretlačimo in stehamo. Dodamo tri četrtine njene teže mehkega rjavega sladkorja in kuhamo, dokler se masa ne zbistri, pene, ki nastanejo, pa odstranimo. Maso nalijemo v naoljene lončke, nepredušno zapremo in vsaj dva meseca hranimo na hladnem in temnem. Ponudimo ga s kruhom in maslom.

Recept me je tako navdušil da ga bom preizkusila tudi sama.

Šesta licitacija vrednejših sortimentov lesa

Jože Urbanč in Jože Mori

Sestal se je odbor za izvedbo šeste licitacije vrednejših sortimentov lesa v Slovenj Gradcu. Določili so roke za izvedbo posameznih aktivnosti za uspešno izvedbo dražbe:

- december in začetek januarja priprava lesa
- od 3. 1. 2012 do 17. 1. 2012 dovoz hlodovine na mesto dražbe
- do 23. 1. 2012 izdelava katalogov za kupce
- od 23. 1. do 3. 2. 2012 ogled hlodovine in oddaja zaprtih ponudb
- 3. 2. ob 10. uri javno odpiranje prispelih ponudb
- 9. 2. 2012 dan odprtih vrat in možnost ogleda lesa s katalogom, v katerem so vpisane najvišje dosežene cene

Vse lastnike gozdov, ki bi radi sodelovali s prodajo sortimentov na licitaciji, bi radi opozorili, naj pred izbiro lesa za prodajo na pomoč pokličejo gozdarskega strokovnjaka (revirnega gozdarja), ki bo svetoval tako pri izbiri kot tudi pri krojenju lesa. Paradni drevesni vrsti sta še vedno gorski javor in oreh, zaželene pa so tudi sadne in druge redke drevesne vrste. Letošnja novost je, da bo les že delno certificiran.

Pomembna ni količina, temveč kakovost lesa!

Dodatne informacije:

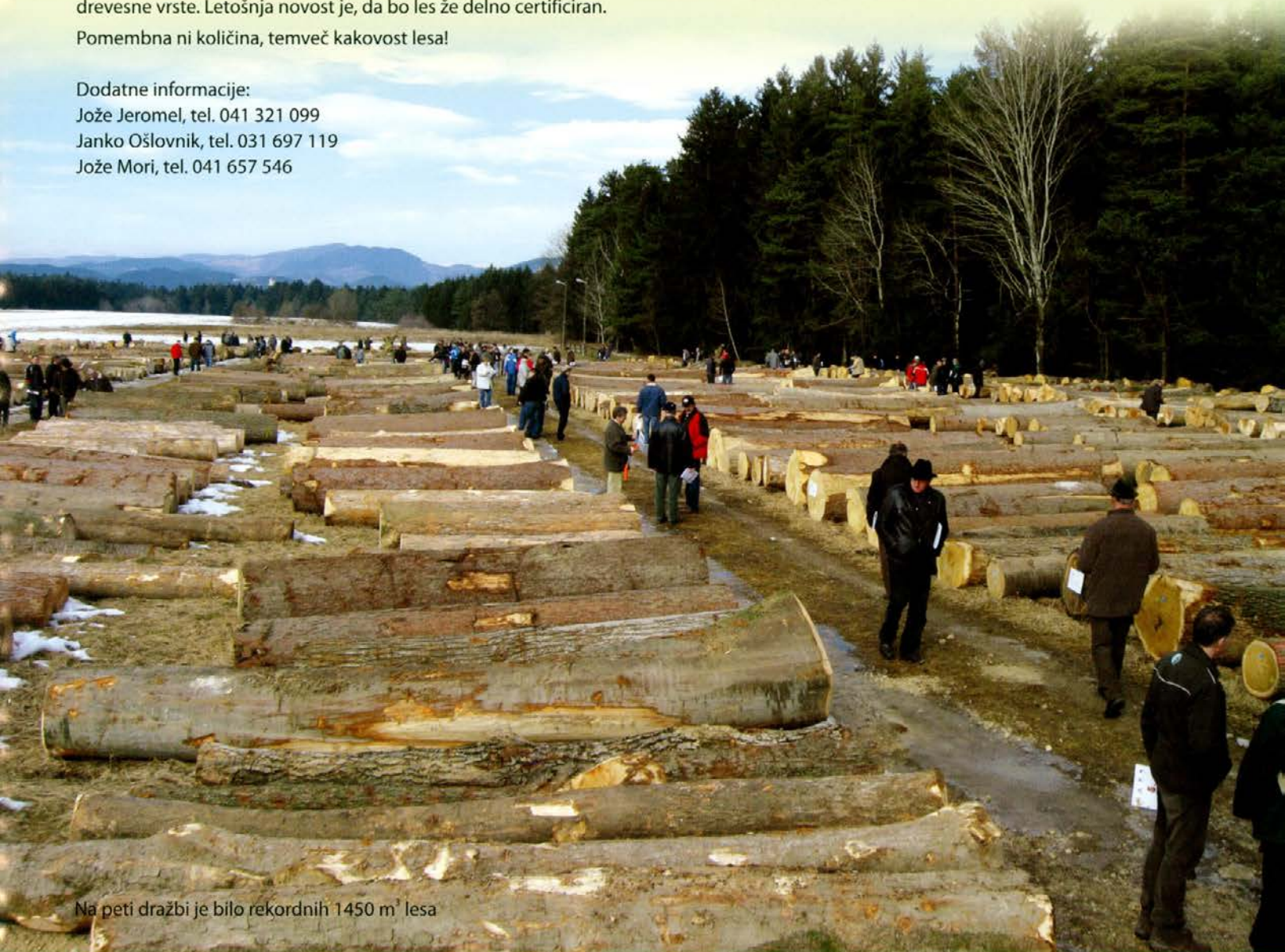
Jože Jeromel, tel. 041 321 099

Janko Ošlovnik, tel. 031 697 119

Jože Mori, tel. 041 657 546

Karikatura Jožeta Kotnika - Hofa, ki je na peti dražbi dosegel najvišjo ceno za svoj gorski javor

Na peti dražbi je bilo rekordnih 1450 m³ lesa

Spoštovani bralci in bralke Viharnika!

Viharnik je rezultat dela in življenja ljudi, predvsem življenja, povezanega z gozdom. Z vašo pomočjo, dragi bralci in bralke, z vašim sodelovanjem in različnimi prispevki revija na svoj način ohranja gozd in osvešča ljudi, je zabavna, poučna, obvešča, združuje in ohranja spomine. Ustvarjamo jo ljudje z različnim razmišljanjem, različnimi željami, mnenji, hotenji in pričakovanji, zato v uredništvu želimo, da nam svoja mnenja in predloge tudi zaupate. Nemogoče je povsem ugoditi vsakemu posamezniku, lahko pa skupaj še naprej ustvarjamo revijo, v kateri se bo našlo za vsakega nekaj in s katero gremo v korak s časom.

V uredništvu si želimo Viharnik približati čim širšemu krogu ljudi, in sicer tako z novicami o dogajanju v naših koncih kot s prispevki, ki bralcem nudijo informacije z različnih aktualnih področij. Trudimo se obdržati vse stare rubrike, ki smo jim v zadnjem letu dodali še kakšno novo, časi se namreč spreminjajo in s tem način življenja, ljudje pa prihajamo in odhajamo.

Da bo Viharnik čim več ljudem dal to, kar želijo, vas prosimo, da izpolnite vloženo anonimno anketo in nam jo pošljite v priloženi ovojnici z že poravnano poštnino.

Pišite nam po navadni ali elektronski pošti (viharnik.gg@gmail.com, viharnik@gg-sg.si, Uredništvo Viharnika, Vorančev trg 1, 2380 Slovenj Gradec), če imate kakršna koli vprašanja v zvezi z gozdarstvom, veterino, v zvezi z računalništvom ali socialo, naši pisci strokovnjaki vam bodo z veseljem odgovorili in svetovali.

Včasih se zgodi, da pošta ne pride do nas, zato prosimo, da ob pošiljanju elektronskih pisem zahtevate odgovor.

Hvala.

Uredništvo

ZM PRIZMA Hibrid
Danes za jutri

Z osebnim zavarovanjem **ZM PRIZMA Hibrid** ste pripravljeni na vse izzive. Inovativna rešitev **ZM PRIZMA Hibrid** zavarovanje - varčevanje - donos - varnost.

www.ZavarovalnicaMaribor.si • 080 19 20